

Pipsa Malinen

SUOMEN LAINSÄÄDÄNNÖN TUNTEMUS MAAHANMUUTTAJIEN KESKUUDESSA

Opinnäytetyö
Liiketalouden koulutusohjelma
Julkishallinto ja juridiikka

2018

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Pipsa Malinen	Oikeustradenomi (AMK)	Toukokuu 2018
Opinnäytetyön nimi Suomen lainsäädännön tuntemus maahanmuuttajien keskuudessa		
Ohjaaja Yrjö Tyni		
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, kuinka hyvin maahanmuuttajat tuntevat Suomen lainsäädännön. Tavoitteena oli saada yleiskäsitys siitä, millä tasolla maahanmuuttajien lainsäädännön tuntemus on perusasioista, joita käsitellään maahanmuuttajille suunnatussa Perustietoa Suomesta-oppaassa ja kotoutumiskoulutuksessa. Samalla kartoitettiin maahanmuuttajien oikeudentajua ja mielipiteitä suomalaisesta lainsäädännöstä ja normeista.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena Kuopion monikulttuurikeskus Kompassin suomen kielen tuntien yhteydessä. Kyselytutkimuksen otanta oli monipuolinen ja koostui aikuisista maahanmuuttajista. Vastaajia oli yhteensä 37. Tuloksissa verrattiin keskenään miesten ja naisten vastauksia, Suomessa eri mittaisia aikoja asuneiden vastauksia ja vastauksia niiltä maahanmuuttajilta, jotka olivat tai eivät olleet saaneet kotoutumiskoulutusta tai Perustietoa Suomesta-opasta.</p> <p>Tutkimuksesta saatujen tulosten mukaan maahanmuuttajien lainsäädännön perusasioiden tuntemus oli hyvätasoisia. Maahanmuuttajien mielestä Suomessa oli hyvä ja oikeudenmukainen lainsäädäntö, ja vastaajat olivat kiinnostuneita tietämään Suomen lainsäädännöstä enemmän. Maahanmuuttajat myös tunsivat olevansa kantasuomalaisten kanssa yhdenvertaisia suomalaisessa oikeusjärjestelmässä ja velvollisia noudattamaan suomalaisia lakeja. Maahanmuuttajien oikeudentajussa oli eroavaisuuksia joidenkin maiden maahanmuuttajien välillä, esimerkiksi omaisuus- ja henkilörakenteen vakavuus määritettiin vastaajien kesken eritasoisesti.</p>		
Asiasanat maahanmuuttaja, Suomen lainsäädäntö, oikeudentaju, kotoutuminen		

Author(authors)	Degree	Time
Pipsa Malinen	Bachelor of Business Administration	May 2018
ThesisTitle		61 pages 12 pages of appendices
Knowledge of Finnish legislation among immigrants		
Supervisor		
Yrjö Tyni		
Abstract		
<p>The aim of this theses was to find out how well immigrants know the Finnish legislation. The goal was to get an idea of the immigrant knowledge of legislation in general level based on the basics following the Welcome to Finland-material and the topics of integration training. All the same the purpose of this theses was to evaluate sense of justice among immigrants and to know more about their thoughts on Finnish legislation and norms.</p> <p>The research was made mostly through survey and took place in Kuopio multi culture centre during Finnish lessons. The immigrants participating in the survey were a versatile group of adult immigrants. The answers were analysed comparing answers between immigrants that had lived in Finland different lengths of time, men and women, immigrants that had been given or had not been given integration training or Welcome to Finland-material. Thirty-seven immigrants participated in the survey.</p> <p>The results of the survey indicated that the knowledge of Finnish legislation was good among immigrants. The immigrants felt that the Finnish legislation was good and fair, and they had interest in finding out more about it. The immigrants also felt, that they were in equal footing with Finnish people in the Finnish legal system, and they felt they needed to obey the Finnish laws. There were certain differences between immigrants in the sense of justice, depending on where the immigrant was originally from. The differences were seen for example in how the immigrants defined crimes against person versus crimes against property.</p>		
Keywords		
immigrants, Finnish legislation, sense of justice, integration		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	MÄÄRITELMÄT	7
3	YHTEISKUNTA JA LAINSÄÄDÄNTÖ ERI KULTTUUREISSA	8
4	KOTOUTUMINEN.....	9
4.1	Perustietoa Suomesta -opas	10
4.2	Alkukartoitus	10
4.3	Kotoutumissuunnitelma	11
4.4	Kotoutumiskoulutus	12
4.4.1	Kotoutumiskoulutuksen sisältö	12
4.4.2	Kokemuksia kotoutumiskoulutuksesta	13
5	KOTOUTTAMINEN RIKOLLISUUDEN EHKÄISEMISEN KEINONA.....	14
6	KOTOUTUMISKOULUTUKSEN JÄLKEEN	14
7	KANSALAISUUDEN SAAMINEN	15
8	TUTKIMUSTYÖ	16
8.1	Tutkimuksen sisältö ja tutkimuskysymykset.....	16
8.2	Tutkimuksen toteutus.....	17
8.3	Tutkimusmenetelmät	18
8.4	Kysymysten valinta ja vastausten analysointi	19
8.5	Tutkimuksen haasteet.....	21
9	TUTKIMUSTULOKSET	22
9.1	Vastaajien perustiedot	23
9.2	Vastaajien lainsäädännön tuntemus	27
9.3	Oikeudentaju.....	37
9.4	Mielipiteet ja taustat	40

9.5	Tutkimustulosten yhteenveto	49
9.6	Tutkimustulosten luotettavuus	55
10	YHTEENVETO	56
	LÄHTEET.....	59

Liitteet

Liite 1. Kysely

Liite 2. Vastauksia taulukoina

1 JOHDANTO

Ulkomaalaisten määrä Suomen väestössä on kasvanut viime vuosikymmenien aikana huomattavasti. Maahanmuuttajien määrä Suomessa on lähes kymmenkertaistunut vuosina 1990–2010 (Tilastokeskus 2014). Maailmalla vallitsevan pakolaiskriisin vuoksi Suomeen saapui vuonna 2015 ennätysmäärä turvapaikanhakijoita, yhteensä 32 476 henkilöä (Sisäministeriö s.a.). Suomessa asuvien ulkomailla syntyneiden henkilöiden määrä oli 358 000 vuonna 2016 eli 6,5 prosenttia koko väestöstä (Tilastokeskus 2018). Suomen väestönkasvua tammikuun 2017 lopussa ylläpiti Tilastokeskuksen mukaan muuttovoitto ulkomailta (Tilastokeskus 2017).

Maahanmuutto on ollut viime vuosina pinnalla hyvin voimakkaasti niin mediassa, politiikassa kuin suomalaisten kahvipöytäkeskusteluissakin. Turvapaikanhakijoiden saapuminen aiheutti Suomessa ja muualla Euroopassa voimakkaita ja ristiriitaisia tunteita, mm. sääliä, myötätuntoa, hämmennystä ja jopa pelkoa. Moni suomalainen pohti, mitä täysin toisenlaisesta kulttuurista saapuva ihmisjoukko tarkoittaa Suomelle ja suomalaiselle kulttuurille. Tuntevatko maahanmuuttajat suomalaiset säännöt ja normit, ja aikovatko he noudattaa niitä? Kotoutuvatko maahanmuuttajat Suomeen niin, että heistä tulee kansalaisia, jotka jakavat samat perusperiaatteet kuin suomalaisetkin? Kuinka heitä voidaan auttaa sopeutumaan maahanamme paremmin? Moni näki maahanmuuttajissa mahdollisuuden, mutta moni myös uhkan (Heikkinen 2017.)

Ajatus toteuttaa tämä kyseinen opinnäytetyö nousi mielenkiinnosta saada vastauksia samoihin ajankohtaisiin kysymyksiin, joita moni suomalainen mielessään varmasti pohtii. Miten toisesta, mahdollisesti täysin erilaisiin näkemyksiin pohjautuvasta kulttuurista saapuva henkilö kokee suomalaisen yhteiskunnan? Tuntevatko he suomalaisen yhteiskunnan säännöt? Onko heille kerrottu tarpeeksi ja tulisiko heidän tietää enemmän? Ovatko Suomen lait heidän mielestään sellaisia, joita heidän kuuluisi noudattaa? Näkevätkö he Suomalaisen yhteiskunnan säännöt mahdollisuuksina, vai omaa kulttuuria rajoittavina tekijöinä? Jakavatko he samat ajatukset kantasuomalaisten kanssa siitä, mikä on oikein ja mikä väärin? Tietävätkö he omat oikeutensa?

Tutkimuksessa pyrittiin kyselytutkimuksen avulla kartoittamaan mahdollisimman monipuolisen maahanmuuttajaryhmän lainsäädännön tuntemusta. Samalla haluttiin myös saada ymmärrys siitä, kuinka maahanmuuttaja kokee suomalaisen yhteiskunnan ja sen normit ja säännöt. Kyselyssä pidättäydyttiin yhteiskunnallisissa ja lainsäädännöllisissä perusasioissa, joiden tuntemuksen koettiin olevan maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta olennaista.

Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Kuopion monikulttuurikeskus Kompassin kanssa. Kysely toteutettiin suomen kielen tuntien yhteydessä, ja eritaustaisia vastaajia oli useasta eri maasta ympäri maailmaa. Osa oli saanut kotoutumiskoulutusta Suomessa, osa ei. Tutkimuksessa ei otettu huomioon nuoria, peruskouluikäisiä maahanmuuttajia.

2 MÄÄRITELMÄT

Tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan maahanmuuttajalla Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai muuta lyhytaikaista oleskelua varten. Maahanmuuttajalle on myönnetty lupa Suomessa oleskeluun (Laki kotoutumisen edistämisestä 3. § 3. mom.; Ulkomaalaislaki 30.04.2004/301.) Maahanmuuttaja käsitteenä kattaa kaikki maahan muuttaneet ulkomaalaiset (Gothóni & Siirto 2016, 48).

Pakolainen on henkilö, joka on joutunut omassa maassaan vainon kohteeksi alkuperänsä, uskontonsa, kansallisuutensa tai poliittisen ja yhteiskunnallisen aktiivisuutensa vuoksi (Gothóni & Siirto 2016, 48).

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka pakenee omasta maastaan haken suojaa ja oikeutta jäädä toiseen maahan pakolaissopimukseen vedoten. Turvapaikanhakijasta tulee pakolainen vasta, kun hänen suojeluntarpeensa on todennettu ja hänelle myönnetään tämän perusteella turvapaikka. (Gothóni & Siirto 2016, 49.)

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavaa osaamista. Kotouttamisella taas tarkoitetaan kotoutumisen edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla. (Laki kotoutumisen edistämisestä 3. § 1. & 2. mom.)

3 YHTEISKUNTA JA LAINSÄÄDÄNTÖ ERI KULTTUUREISSA

Suomessa asuvien 358 000 ulkomaalaisen joukossa on maahanmuuttajia kymmenistä eri maista (Tilastokeskus 2018). Mukaan mahtuu henkilöitä useasta eri kulttuurista ja uskontokunnasta. Maahanmuuttajien mielipiteet siitä, mitkä ovat oikeita ja hyviä yhteiskunnallisia normeja, voivat kulttuuritaustan ja oman maan lainsäädännön vuoksi vaihdella hyvinkin suuresti. Esimerkiksi islaminuskon maissa ihmisten perusarvot ja yhteiskunnan rakenne ovat hyvin erilaisia kuin Suomessa. Ajatukset esimerkiksi ihmisarvosta eivät välttämättä juurikaan kohtaa meille tutun ajatusmaailman kanssa. (Laki-info turvapaikanhakijoille 2016.)

Maahanmuuttajien lähtömaiden oikeusjärjestelmät voivat erota paljonkin Suomen järjestelmästä. Suomalainen oikeusjärjestys kuuluu roomanis-germaaniseen ryhmään, jolle on tyypillistä pyrkimys kirjoitetun oikeuden täydellisyyteen. Suomalaisessa perustuslaissa on vahva merkitys ihmis- ja perusoikeuksilla. Henkilön perusoikeuksia ovat mm. oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Henkilökohtainen turvallisuus taataan rikosoikeudellisilla laillisuusperiaatteilla. Suomen lainsäädännön mukaan jokainen on yhdenvertainen, Suomessa on uskonnon ja omatunnon vapaus, ja jokaisella on oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin. Perusoikeuksiin kuuluu oikeus sosiaaliturvaan sekä sosiaali- ja terveysturvaan. Suomessa on kokoontumis- ja yhdistymisvapaus. (Laki-info turvapaikanhakijoille 2016; Perustuslaki 11.6.1999/731)

Muita oikeusjärjestyksiä voidaan luokitella esim. uskontoon perustuviin tai traditionaalisiin järjestyksiin. Näitä ovat esimerkiksi islamilainen oikeus, hinduoikeus, juutalainen oikeus, aasialainen tai konfutselainen traditio. Sosialistisia tai poliittisia oikeusjärjestyksiä on esimerkiksi entisissä sosialistisissa maissa, sekä Afrikan

ja Etelä-Amerikan vähiten järjestäytyneissä valtioissa. (Laki-info turvapaikanhakijoille 2016.)

Uskonnollinen oikeusjärjestys on rakentunut yleisen maailmankuvan mukaan ja antaa ihmisille yleisen käyttäytymismallin. Uskonnolliset oikeusjärjestykset pitävät sisällään erityyppistä sääntelyä mm. rukouluun, syömiseen tai pukeutumiseen liittyen. Näissä oikeusjärjestyksissä keskeistä ovat yksilölle kuuluvat velvollisuudet, eivätkä oikeudet, kuten esimerkiksi suomalaisessa oikeusjärjestyksessä. Uskonnollisen oikeusjärjestelmän hierarkiassa ylimpänä on uskonnollinen kirjallisuus. Uskonnollisten oikeusjärjestysten maissa juridiikan ammattilaiset ja oikeudelliset instituutiot toimivat eri tavalla kuin länsimaissa. (Laki-info turvapaikanhakijoille 2016.)

Suomessa maahanmuuttajan oikeuksiin kuuluu oikeus omaan kieleen, kulttuuriin ja uskontoon. Yhteiskuntaan sopeuttamiseksi on kuitenkin tärkeää, että maahanmuuttajat saavat tarpeeksi oikeanlaista tietoa suomalaisesta lainsäädännöstä, ja ohjattua opetusta suomalaiseen yhteiskuntaan. Maahanmuuttajien kotoutuminen varmistetaan kotouttamisohjelman avulla. (Työ- elinkeinoministeriö 2016.)

4 KOTOUTUMINEN

Suomessa maahanmuuttajien kotoutumisesta on säädetty lailla. Suomen lainsäädännössä maahanmuuttajien kotoutumista käsittelee laki kotoutumisen edistämisestä. Lain mukaan maahanmuuttajalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa. Kunnat, työ- ja elinkeinotoimistot sekä muut viranomaiset ovat velvollisia antamaan maahanmuuttajalle ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista, sekä työelämästä. Oleskeluluvan saaneille annetaan suomalaisen yhteiskunnan perustietoaineisto. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2. § 7. mom.; Työ- ja elinkeinoministeriö 2017.)

Suomen kotouttamisohjelma on hyvin monipuolinen. Ohjelma huomioi laaja-alaisesti maahanmuuttajan sosiaaliset reitit yhteiskuntaan. (Lehti ym. 2014.) Sen tar-

koituksena on antaa maahanmuuttajalle mahdollisuus tulla täysivertaseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi ja saattaa maahanmuuttaja työelämään. Osalltetaan kotouttamisohjelmalla halutaan ehkäistä rikollisuutta maahanmuuttajien keskuudessa, ja estää maahanmuuttajia joutumasta rikosten uhreiksi. Maahanmuuttajan avuntarve kotoutumista ajatellen arvioidaan yksilökohtaisesti. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2017.)

4.1 Perustietoa Suomesta -opas

Perustietoa Suomesta-opas on kotoutumislain mukainen työ- ja elinkeinoministeriön toteuttama tietopaketti suomalaisesta yhteiskunnasta. Opas sisältää tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista suomalaisessa yhteiskunnassa, ja se on saatavilla kahdellatoista eri kielellä. Opasta jaetaan poliisin toimipisteissä, maistraateissa ja Suomen edustustoissa ulkomailla. Lisäksi se on saatavilla www-dokumenttina työ- ja elinkeinoministeriön sivuilla. Perustietoa Suomesta-opaassa on yleishyödyllisiä ohjeita siihen, kuinka maahanmuuttaja pääsee alkuun suomalaisessa yhteiskunnassa. Perusasioiden lisäksi (ohjeet asumiseen, pankkitilin avaamisen jne.) lisäksi oppaassa tehdään katsaus suomalaiseen työelämään, opiskeluun, perhe-elämään, terveydenhuoltoon, arkeen, yhteiskuntaan ja kulttuuriin, sekä joihinkin yleisiin sääntöihin ja määräyksiin. Oppaassa korostetaan Suomen perustuslakiin pohjautuvaa yksilön koskemattomuutta sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa. (Perustietoa Suomesta - opas 2011.)

4.2 Alkukartoitus

Saatuaan luvan Suomessa oleskeluun maahanmuuttajalle tehdään alkukartoitus, jossa arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Samalla arvioidaan kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Kartoituksessa selvitetään myös mm. maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria ja kielitaito. Työ- ja elinkeinotoimisto tekee alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön työnhakija. Kunta taas käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa toimeentulotukea.

Viranomainen voi tehdä alkukartoituksen itse tai ostaa palvelun ulkopuoliselta toimittajalta. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman ja kotoutumiskoulutusta. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2. § 9 – 10. mom.)

Alkukartoituksen tarkoituksena on tehostaa kotoutumista. Se on tiedonannon ja tarvittavan ohjauksen ohella tehokas väline sujuvan kotoutumisprosessin käynnistämisessä. Maahanmuuttajan alkukartoitus on usein eri vaiheita sisältävä prosessi, jonka sisältö riippuu maanmuuttajan tilanteesta. Alkukartoituksen tulee kuitenkin olla perusteellinen, jotta sen pohjalta voidaan arvioida maahanmuuttajan palvelutarvetta kotoutumisen ja työllistymisen näkökulmasta, sekä ohjata maanmuuttaja oikeanlaisiin palveluihin. Alkukartoitus on tärkeä lähtökohta kotoutumissuunnitelman laadinnalle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2017.)

4.3 Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä, joilla tuetaan maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muuta yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavaa tietoa ja osaamista. Suunnitelman tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan, ja päästä työelämään. Kotoutumissuunnitelma tehdään usein painotetusti kielen ja työllistymisen näkökulmasta, ja suunnitelmassa voi myös olla muuta yhteiskuntaan perehdyttävää opetusta sekä maahanmuuttajan oman kielen opetusta. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2. § 11. mom.; Gothóni & Siirto 2016, 189 - 207.)

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolme vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta. Kunta tai Työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotouttamissuunnitelman pääsääntöisesti yhdessä maahanmuuttajan kanssa. TE-toimistossa laaditussa kotoutumissuunnitelmassa sovitaan kotoutumista edistävistä palveluista, joilla tuetaan maahanmuuttajan työllistymistä tai

koulutukseen sijoittumista. Kunta laatii kotoutumissuunnitelman niille maahanmuuttajille, jotka eivät nykyisessä elämäntilanteessaan suuntaudu työelämään. Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä. Maahanmuuttajan täytyy noudattaa suunnitelmaa, ja osallistua hänelle osoitetuille kieli-, tai työelämään ja yhteiskuntaan ohjaaville kursseille, tai hänen oikeuttaan työttömyysetuuteen voidaan rajoittaa. Maahanmuuttajan mahdollisuuksien edistämiseksi kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti, tai vähintään keran vuodessa. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2. § 12. mom.; Gothóni & Siirto 2016, 189 – 207; Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.) Pakolaisille tehdään aina kotoutumissuunnitelma (Gothóni & Siirto 2016, 189-207).

4.4 Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutus on suunnattu oppivelvollisuusiän ylittäneille maahanmuuttajille. Se on keskeinen toimenpide kotoutumisen edistämiseksi. Osana kotoutumiskoulutusta maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta kotoutumiskoulutuksena. Koulutus edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2. § 20.–21. mom.) Koulutus tapahtuu pääasiassa suomen kielellä. Maahanmuuttaja voi monissa kunnissa joutua odottamaan kotoutumiskoulutukseen pääsyä useita kuukausia. Uuden kielen opiskelu on usein haastavaa, ja esimerkiksi pakolaisen ja turvapaikanhakijan vaativa elämäntilanne vaikuttaa oppimiseen. (Gothóni & Siirto 2016, 189–207.)

4.4.1 Kotoutumiskoulutuksen sisältö

Kotoutumiskoulutus alkaa yleensä suomen tai ruotsin kielen perusteista ja arjen taidoista. Tarvittaessa kotoutumiskoulutuksessa voidaan opettaa luku- ja kirjoitustaitoa. Koulutus etenee syvällisempään kielenhallintaan ja suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin ymmärtämiseen. Maahanmuuttajan kulttuurisia ja elämänhallinnallisia valmiuksia pyritään kehittämään. Kotoutumiskoulutus voi myös sisältää

muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä. Tarvittaessa koulutukseen sisällytetään aiemman osaamisen tunnistamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Työelämä- ja yhteiskuntataitojen opintoihin sisällytetään yksi tai useampi työelämäjakso. Myös valinnaisia opintoja on saatavilla. Opintoihin voidaan integroida muun muassa oman äidinkielen sekä arjen hallinnan ja vanhemmuuden taitoja. Osa opinnoista voidaan toteuttaa yksityisten toimijoiden kanssa. (Suokonautio 2008, 40–44.)

Kotoutumiskoulutus toteutetaan useimmiten työvoimakoulutuksena, taustalla on ajatus, että maahanmuuttajien tulisi saada tulevaisuudessa työtä. Näin kotoutumisprosessi maksaisi itsensä lopulta veroeuroina takaisin valtiolle. (Suokonautio 2008, 40–44.)

Turvapaikanhakijoille järjestetään yhteiskuntaan kotouttavaa opetusta vastaanottokeskuksissa vastaanottokeskuksen omasta toimesta VOK-, eli vastaanottokeskuksen tunneilla. Turvapaikanhakijat opiskelevat vastaanottokeskuksessa Suomen kieltä, ja heille opetetaan myös yhteiskuntaosaamista VOK-tunneilla. Opiskelumateriaalit on valmisteltu maahanmuuttoviraston toimesta, ja materiaalit sisältävät mm. katsauksen lainsäädäntöön. VOK-tunneilla turvapaikanhakijoille kerrotaan tieliikennelaista, päihteistä, sekä omaisuus- ja henkilörikoksista. Ihmisoikeudelliset asiat ovat pääasiallisena tarkastelun aiheena. Ihmisoikeudellisista asioista on painotettu mm. seksuaalirikoksia ja naisten oikeuksia. Poliisin toiminnasta ja oikeusprosessista kerrotaan. Turvapaikanhakijoita myös neuvotaan siinä, kuinka heidän tulee toimia, mikäli he itse joutuvat rikoksen uhriksi. VOK-tunneilla voi tuntien pitäjän apuna toimia kääntäjä, mikäli opetus on tarpeellista kääntää turvapaikanhakijoiden omalle kielelle. (Laki-info turvapaikanhakijoille 2016.)

4.4.2 Kokemuksia kotoutumiskoulutuksesta

Maahanmuuttajat ovat yleisesti olleet tyytyväisiä saamaansa kotoutumiskoulutukseen (Uusikylä ym. 2005, 48-49). Jaana Suokonaukion (2008) Palapelin palat paikoilleen -tutkimuksessa maahanmuuttajat kertovat kokemuksiaan kotoutumis-

koulutuksesta. Vaikka yleisesti maahanmuuttajat ovatkin tyytyväisiä koulutukseen, moni on kokenut, että kotoutumiskoulutus on kielellisesti ollut liian haastavaa tuoreelle maahanmuuttajalle. Kotoutumiskoulutuksessa on ollut eritasoisia oppilaita, joka on mahdollistanut oppimisen toisille, ja toisille taas ei. Maahanmuuttajat ovat antamansa palautteen mukaan toivoneet kotoutumiskoulutuksen lähtevän perusteista. He ovat toivoneet räätälöityä ja riittävää ohjausta, sekä kontaktien saamista suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan. (Suokonautio 2008, 40–44.)

5 KOTOUTTAMINEN RIKOLLISUUDEN EHKÄISEMISEN KEINONA

Maahanmuuttajan sosiaalisten siteiden vahvistaminen osana kotouttamistyötä vähentää maahanmuuttajien rikollisuutta, ja riskiä joutua rikoksen uhriksi. On siis tarpeellista välittää maahanmuuttajille tietoa yhteiskunnasta ja sen arvoista. Normitiedon puute on ainakin nuorten maahanmuuttajien osalta vaikeuttanut yhteiskuntaan sopeutumista. (Lehti ym. 2014.) Honkatukian ja Suurpään (2008) haastattelujen mukaan monet maahanmuuttajanuoret eivät ole selvillä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa yhteiskunnassa.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen vuoden 2014 tutkimuksessa on käynyt ilmi, että jotkin maahanmuuttajaryhmät tekevät kantaväestöä enemmän rikoksia, mutta samalla myös joutuvat helpommin rikosten uhreiksi. Eräissä maahanmuuttajaryhmissä tilanne taas on päinvastoin, ja rikoksia tehdään tilastollisesti vähemmän kuin kantasuomalaisten keskuudessa. Valtaosa maahanmuuttajista ei kuitenkaan syyllisty rikoksiin. (Honkatukia & Suurpää 2008; Lehti ym. 2014).

6 KOTOUTUMISKOULUTUKSEN JÄLKEEN

Kotoutumiskoulutuksen jälkeen maahanmuuttajan toivotaan pääsevän työelämään ja tulevan osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Aina ei kuitenkaan eri tekijöistä johtuen käy näin, vaikka maahanmuuttajan tahtotila olisikin työllistymisen ja yhteiskuntaan sopeutumisen puolella. Vuonna 2014 ulkomaalaistaustaisen 20–64-vuotiaan väestön työllisyysaste (64 %) oli kymmenen prosenttia heikompi kuin

suomalaistaustaisella väestöllä. Ulkomaalaistaustaiset ovat kuitenkin aktiivisempia työnhakijoita kuin suomalaiset. Ulkomaalaistaustaiset miehet työllistyivät lähes yhtä hyvin kuin suomalaistaustaiset miehet, mutta ulkomaalaistaustaisilla naisilla työttömyysaste (44 %) oli huomattavasti suurempi kuin suomalaistaustaisilla naisilla (26 %). Tämän selittää osaltaan ulkomaalaistaustaisten naisten alhainen koulutustaso, sekä suomalaisnaisia varhaisempi perheellistyminen. Puolet ulkomaalaistaustaisista ei-työllistyneistä pitää kielitaidon puutetta suurimpana työllistymisen esteenä. (Nieminen ym. 2014, 131–194.)

Myös suomalaistaustaisten asenteet vaikuttavat usein siihen, että maahanmuuttaja jää joskus tahtomattaan yhteiskunnan ulkopuolelle. Syrjäytyminen yhteiskunnasta voi lisätä maahanmuuttajan riskiä päätyä rikoksen tekijäksi, tai joutua rikoksen uhriksi. Maahanmuuttajat kokevat usein, että heillä ei ole tarpeeksi sosiaalisia verkostoja yhteiskuntaan, ja kontaktit kantasuomalaisten kanssa ovat pinnallisia ja hetkellisiä. Heistä myös tuntuu, että heillä ei ole mahdollisuutta maksaa takaisin sitä, mitä heille on Suomessa annettu. (Suokonautio 2008, 40–44; Gothóni & Siirto 2016, 189–207.) Maahanmuuttajanuoret kokevat, että suomalainen yhteiskunta ei ole valmis hyväksymään muualta tulevia ihmisiä yhtä lailla, kuin kantasuomalaisia. Suomessa peruskoulunsa käyneistä maahanmuuttajista joka kolmas ei koe itseään juurikaan suomalaiseksi. (Larja 2017.)

7 KANSALAISUUDEN SAAMINEN

Vuonna 2016 Suomen kansalaisuushakemuksia ja -ilmoituksia käsiteltiin 12 087 kappaletta. Samana vuonna kansalaisuuksia myönnettiin 9 644 henkilölle (Tilastokeskus 2018). Suomessa kansalaisuuden saamisen edellytyksenä on mm. että hakija asuu ja on asunut Suomessa 5 edeltävää vuotta yhtäjaksoisesti, hän ei ole syyllistynyt muulla kuin rikesakolla rangaistuun tekoon, ja hänellä on tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito. (Kansalaisuuslaki 3. § 13. mom.) Tietty suomen tai ruotsin kielitaitotaso täytyy siis olla kansalaisuuden saamiseksi, mutta yhteiskuntaosaamista ei Suomessa testata millään tavalla. (Suokonautio 2008, 40–44). Joissakin maissa yhteiskuntaosaamisen kartoittaminen taas on koettu tarpeelliseksi, esimerkiksi Tanskassa ja Saksassa kansalaisuuden voi saada vasta kun

hakija on todistanut kielitaitonsa, sekä yhteiskunta- ja lainsäädännöntuntemuksensa. (Investopedia s.a.; The local de. s.a.) Myös Yhdysvalloissa kansalaisuuden saamiseksi täytyy kielikokeen lisäksi läpäistä yhteiskuntatiedon ja historian koe. (U.S. Citizenship and Immigration services s.a.)

8 TUTKIMUSTYÖ

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka hyvin maahanmuuttajat tuntevat suomalaisen lainsäädännön. Tässä tutkimuksessa ei koettu aiheelliseksi tarkastella Suomen lainsäädäntöä hyvin yksityiskohtaisesti, vaan tarkoituksena oli selvittää, kuinka maahanmuuttajat tuntevat päivittäisessä elämässä vastaan tulevat lakiin liittyvät perusasiat. Yhteiskunnan toimivuuden kannalta on olennaista, että sen asukkaat jakavat samat periaatteet siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Siksi tässä tutkimuksessa haluttiin osaltaan saada käsitys myös maahanmuuttajien oikeudentajusta. Tutkimuksessa haluttiin lisäksi selvittää maahanmuuttajien ajatuksia suomalaisesta lainsäädännöstä ja siitä, kuinka he näkevät oman asemansa yhteiskunnassa oikeusnäkökulmasta tarkastellen.

Tutkimuksen otanta koostui aikuisista maahanmuuttajista. Tutkimuksessa ei otettu huomioon peruskouluikäisiä maahanmuuttajia, sillä he saavat opetusta suomalaiseen yhteiskuntaan suomalaisen koulujärjestelmän piirissä. Aikuiset maahanmuuttajat jäävät Suomessa institutionaalisen koulutusjärjestelmän ulkopuolelle, ja tämän vuoksi vain he olivat mielenkiinnon kohteena tässä tutkimuksessa. Tutkittavien kokonaismäärä koko Suomen laajuisesti oli suuri, joten tutkimuksen toteutettavuuden vuoksi tutkimus rajattiin tehtäväksi Kuopion alueen maahanmuuttajien keskuudessa.

8.1 Tutkimuksen sisältö ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen sisältö valittiin maahanmuuttajien kotoutumista silmällä pitäen. Omaan harkintaan perustuen lainsäädännön aihealueista nostettiin esiin muutama olennainen, sillä tutkimus haluttiin pitää mahdollisimman kompaktina.

Tutkimuksen sisältö voidaan jakaa kolmeen eri osaan. Tutkimus sisälsi katsauksen maahanmuuttajien lainsäädännön tuntemukseen, oikeudentajuun ja maahanmuuttajien mielipiteisiin asemastaan suomalaisessa oikeusjärjestelmässä. Tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

1. Kuinka hyvin maahanmuuttajat tuntevat Suomen lainsäädännön?
2. Millainen oikeudentaju maahanmuuttajilla on?
3. Millaisena maahanmuuttajat kokevat suomalaisen lainsäädännön ja oman asemansa suomalaisessa oikeusjärjestelmässä?

Nämä tutkimuskysymykset valittiin, koska koettiin, että maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta olisi olennaista saada vastaus näihin kysymyksiin.

8.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Kuopion monikulttuurikeskus Kompassin kanssa Suomen kielen tuntien yhteydessä. Kuopion monikulttuurikeskus soveltui hyvin tutkimustulosten keräämiseen, sillä Kompassissa opiskelevien maahanmuuttajien ryhmä on hyvin monipuolinen. Monikulttuurikeskus Kompassissa Suomen kielen tunneille voi osallistua kuka vain, joten joukossa on eritaustaisia maahanmuuttajia useasta eri maasta. Myös muutamia turvapaikanhakijoita mahtuu tähän joukkoon. Käytännön syynä tutkimustulosten keräämiseen monikulttuurikeskus Kompassissa oli maahanmuuttajien kielitaito ja henkinen kyvykkyys tutkimukseen osallistumiseksi. Esimerkiksi vastaanottokeskuksissa tutkimuksen toteuttaminen olisi ollut haastavaa jo pelkästään kielellisistä syistä, sillä turvapaikanhakijat esimerkiksi Kuopion alueen vastaanottokeskuksessa osasivat vastaanottokeskuksen henkilökunnan mukaan erittäin heikosti, tai eivät juuri lainkaan suomen kieltä tai englantia. Vastaanottokeskuksen henkilökunta suositteli tutkimuksen toteutusta muualla, sillä turvapaikanhakijoiden kyvykkyys ja motivaation vastaanottaa ja käsitellä yksityiskotaista tietoa ei uskottu olevan parhaalla mahdollisella tasolla turvapaikanhakijoiden maahantuloa edeltävien kokemusten vuoksi.

Kompassin suomen kielen tunneilla opiskelevat maahanmuuttajat ymmärsivät vaihtelevasti puhuttua ja kirjoitettua suomea, ja osalla englannin kielen taito oli hyvä. Kyselyn ymmärrettävyyden vuoksi kysely toteutettiin sekä suomeksi että englanniksi, ja vastaajat saivat valita helpoimmaksi kokemansa vastauskielen. Kyselyyn osallistujia ohjeistettiin jättämään vastaamatta kysymyksiin, joita he eivät ymmärtäneet tai joihin he eivät tienneet vastausta. Tällä ohjeistuksella haluttiin pienentää puhtaasti arvattujen vastausten määrää, ja lisätä tutkimustulosten luotettavuutta. Kompassin suomen kielen opettajat ja avustajat auttoivat vastaajia kysymysten ymmärtämisessä. Kyselyissä osa kysymyksistä jäi ilman vastausta uskottavasti vastaajien kielitaidon vajaavaisuuden vuoksi.

8.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, ja tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Menetelmää käytettiin, koska tutkimustulokset haluttiin esittää prosentuaalisina ja suhdelukuina. Jo pelkästään kyselyn kysymysten asettelun vuoksi tutkimusmenetelmäksi tuli valita kvantitatiivinen tutkimus, sillä avokysymyksiä ei voitu kyselyyn sisällyttää, ja tulokset saatiin vastaajamäärien suhdanteina.

Kyselyä muokattiin useaan kertaan ennen kuin se sai lopullisen muotonsa. Kysely lähetettiin Kompassin henkilökunnalle luettavaksi etukäteen, ja he kertoivat mielipiteensä kyselystä. Heidän toiveidensa mukaisesti kyselyä yksinkertaistettiin useaan kertaan, ja kieliasu pidettiin mahdollisimman helposti ymmärrettävänä. He myös toivoivat, että avokysymyksiä ei olisi, eikä niitä kyselyyn sisällytetty yhtä kysymystä lukuun ottamatta. Koska aihealueena oli tarkastella maahanmuuttajien yleistietämystä suomalaisesta lainsäädännöstä, eikä aihetta rajattu millään tavalla, tuli kyselyyn suuri määrä kysymyksiä. Lisäksi haluttiin kartoittaa oikeudentajua ja maahanmuuttajien tuntemuksia paikastaan yhteiskunnassa oikeusnäkökulmasta tarkastellen. Kun kyselyyn lisättiin nämä mielipidettä mittaavat kysymykset, tuli kyselystä laaja kokonaisuus tarkasteltavaksi. 37 henkilön otannasta kaikki vastasivat kyselyyn, joten vastausprosentti oli täydet 100 %.

8.4 Kysymysten valinta ja vastausten analysointi

Tutkimuksen ensimmäisessä osiossa haluttiin selvittää, kuinka hyvin maahanmuuttajat tuntevat Suomen lainsäädännön niiden asioiden osalta, joiden tuntemus on olennaista maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta. Näiden asioiden valinnassa käytettiin apuna maahanmuuttajille jaettavaa Perustietoa Suomesta -opasta ja turvapaikanhakijoille jaettavia koulutusmateriaaleja. Kyselyn kysymykset haluttiin pitää mahdollisimman yksinkertaisina ja helposti ymmärrettävinä. Kysymykset pohjautuivat yhteiskunnallisiin perusasioihin.

Tutkimuksen toisessa osassa mitattiin maahanmuuttajien oikeudentajua kysymyksellä, jossa maahanmuuttajat luokittelivat eri omaisuus- ja henkirikokset oman harkintansa mukaan vakavuusasteittain.

Tutkimuksen kolmannessa osiossa haluttiin kartoittaa maahanmuuttajien tunteuksia ja ajatuksia lainsäädännöstä ja yhteiskunnasta ja selvittää, tuntevatko he olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa ja sen normeja.

Tutkimuksessa haluttiin tietää vastaajien sukupuoli, kotimaa, kuinka kauan vastaaja oli asunut Suomessa ja oliko hän saanut kotoutumiskoulutusta tai maahanmuuttajille jaettavaa Perustietoa Suomesta -opasta. Nämä kysymykset valittiin vastaajan perustietoihin, koska uskottiin, että nämä tekijät voisivat vaikuttaa siihen, kuinka hyvin ja miltä osin Suomen lainsäädäntöä tunnetaan. Näiden tekijöiden uskottiin vaikuttavan myös vastaajien oikeudentajuun. Peruskysymyksiä valitessa koettiin, että jos tutkimustuloksia haluttaisiin vertailla kotoutumistoimenpiteiden onnistumista silmällä pitäen, olisi tärkeää lisätä peruskysymyksiin tietoa siitä, onko henkilö saanut kotoutumiskoulutusta vai ei ja onko hänelle jaettu Perustietoa Suomesta -opas vai ei. Oikeiden vastausten keskiarvoa vertailtiin keskenään miesten ja naisten välillä, ryhmien kesken, jotka olivat olleet Suomessa eri mittaisia aikoja, henkilöiden kesken, jotka olivat ja eivät olleet saaneet Perustietoa Suomesta -opasta, ja henkilöiden kesken, jotka olivat tai eivät olleet saaneet kotoutumiskoulutusta.

Kyselyn laintuntemusta mittaavat kysymykset jaettiin seuraaviin osa-alueisiin: yhteiskunta, rikokset, työ ja maahanmuutto. Osa-alueet valittiin uskoen, että näiden tuntemus olisi olennaista maahanmuuttajan kotoutumiselle. Näiden aihealueiden piiristä nostettiin kyselylle muutamia tärkeiksi koettuja asioita oikein – väärin väittämien muotoon. Kysymysten valinta perustui omaan harkintaan, mutta myös Perustietoa Suomesta -oppaaseen ja turvapaikanhakijoille suunnattuun lainsäädäntö-aineistoon. Kyselyyn poimittiin tärkeimpiä asioita mm. rikoslaista (kysymykset 13, 14, 15, 16, 17 ja 22), kansalaisuuslaista (kysymys 21), yhdenvertaisuuslaista (kysymys 8 ja 18), perustuslaista (kysymykset 7, 8, 6, 9, 11 ja 20), työsopimuslaista (kysymykset 18, 19 ja 20), työttömyysturvalaista (kysymys 21), perusopetuslaista (kysymys 12) ja laista miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (kysymykset 8, 18, 19 ja 20) (Rikoslaki 19.12.1889/39; Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359; Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1331; Perustuslaki 11.6.1999/731; Työsopimuslaki 26.1.2001/55; Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290; Perusopetuslaki 21.8.1998/68; Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609).

Mielipidettä mittaavia kysymyksiä valitessa haluttiin saada vastauksia siihen, onko maahanmuuttajilla mielenkiintoa tietää Suomen lainsäädännöstä ja yhteiskunnasta ja tuntevatko he kuuluvansa suomalaisten normien ja sääntöjen piiriin. Kysymysten avulla haluttiin myös selvittää, mitä mieltä he ovat suomalaisesta lainsäädännöstä. Tärkeäksi koettiin kartoittaa, tuntevatko he itsensä yhdenvertaisiksi kantasuomalaisten kanssa suomalaisessa lakijärjestelmässä ja tietävätkö he, mistä saada apua, jos he joutuvat rikoksen uhriksi tai jos jokin lainopillinen asia arveluttaa heitä.

Kyselyn tuloksia analysoitiin Microsoft Excel -ohjelmalla. Kyselyssä kysymyksiä oli useita, joten vastausten analysointi yritettiin pitää yksinkertaisena ja suoraviivaisena. Eri vastaajien välisiä suhdanteita ja riippuvuuksia olisi varmasti voinut tutkia enemmänkin, mutta koska kysely oli laaja, haluttiin tutkimustyön fokus pitää yleisesti koko otannassa.

Kysymysten 6 - 21 vastauksia tarkasteltiin koko kyselyyn vastanneen maahanmuuttajaryhmän osalta esittäen kappalemäärinä ja prosentteina, kuinka moni kyselyyn vastanneista vastasi kysymyksiin oikein ja kuinka moni väärin. Vastaukset esitetään havainnollistavassa pylväskuvaajassa.

Kysymyksen 22 vastaukset esitetään taulukossa ja viivakaavioissa. Tarkastelun kohteena oli eri maiden ja kaikkien vastanneiden eri rikoksille antamat keskiarvot. Esitystapa valittiin, koska haluttiin viivakaavion luovan diagrammin avulla havainnollistaa suuntaus henkirikosten ja omaisuusrikosten vakavuusluokittelussa. Taulukon avulla haluttiin esittää eri maiden vastauksien eroavaisuudet. Vastaajan lähtömaasta riippuen vastaukset vaihtelivat osittain suuresti, ja tämä tutkimustulos haluttiin tuoda esille tässä raportissa.

Kysymyksiin 23–30 otettiin tarkasteluun koko vastaajaryhmän vastausten keskiarvot Likertin asteikolla. Vastaukset esitettiin pylväskuvaajissa. Kysymyksessä 31 kerrottiin pylväskuvaajan avulla ne tahot, joista maahanmuuttajat olivat saaneet tietoa Suomen lainsäädännöstä. Kysymykseen 32 esitetään koko vastaajaryhmän osalta vastausten kappalemäärät pylväskuvaajassa.

8.5 Tutkimuksen haasteet

Tutkimusta tehdessä haasteita oli useita. Haasteista suurin oli asettaa itsensä maahanmuuttajan asemaan ja valita kyselytutkimuksen aihealueiksi maahanmuuttajan näkökulmasta olennaisimmat. Kantasuomalaisena ja juridiikan opintoja suorittaneena oli vaikea hahmottaa, mitkä asiat ovat maahanmuuttajalle suomalaisessa yhteiskunnassa ja lainsäädännössä mahdollisesti tuntemattomia tai hämmäntäviä. Asiat, joita me pidämme itsestäänselvyyksinä, voivat joiltain osin olla maahanmuuttajille vieraita. Monikulttuurikeskus Kompassin henkilökunta auttoi hahmottamaan tämän asian.

Kyselyä suunniteltaessa tuli ottaa huomioon kyselyn vaikeustaso muutenkin kuin kielellisesti. Kyselyn tuli olla sopivan haastava mutta kuitenkin mahdollisimman yksinkertainen, että vastaaminen olisi mielekästä ja vastaaja jaksaisi keskittyä vastaamiseen. Kyselyssä tuli pidättäytyä asioissa, joiden tuntemus on olennaista

maahanmuuttajan yhteiskuntaan sopeutumisen kannalta. Kysymysten valinta osaltaan omaan harkintaan perustuen oli vaativaa. Aihealueiden valinta oli haastavaa lainsäädännön laajuuden vuoksi. Tämän vuoksi kysely pohjattiin suurimmaksi osaksi Perustietoa Suomesta -oppaaseen. Mahdollisimman suuren vastaajaprosentin varmistamiseksi kysymykset tuli myös pitää mahdollisimman vastaajaystävällisinä ja hienovaraisina. Kysymykset eivät saaneet vaikuttaa vihjailevilta, eivätkä omat mielipiteet tai mahdolliset ennakkoasenteet saaneet tulla esille kyselystä.

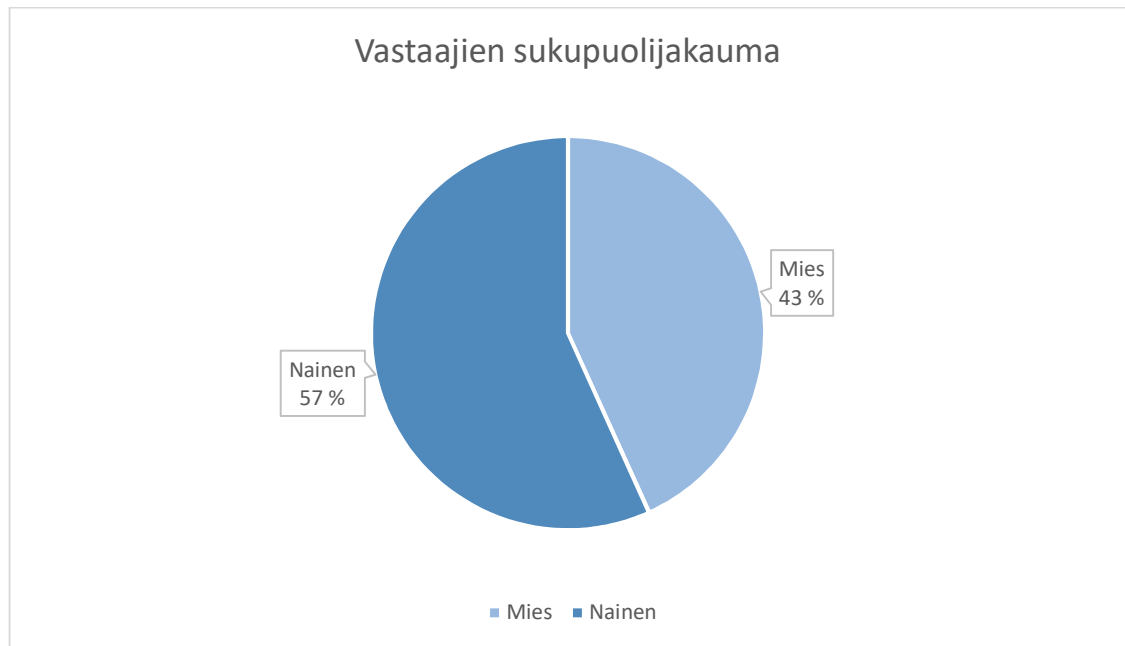
Kyselyn suunnittelu oli myös kielellisistä syistä vaikeaa. Kysymysten tuli olla mahdollisimman yksinkertaisia, eikä sisältää vaikeita kieliasuja tai sanastoa. Kysymysten asettelu tuli siis miettiä hyvin tarkkaan niin, että kysymykset ymmärrettäisiin halutulla tavalla ja että kysymyksiin olisi juridisesti vain yksi ainoa oikea vastaus. Vaikka kysymykset olivat kieliasultaan mahdollisimman yksinkertaisia, osa vastaajista koki silti vaikeaksi ymmärtää kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Monikulttuurikeskus Kompassin henkilökunnan tuli siis avustaa vastaajia kysymysten ymmärtämisessä. Kysymyksien merkitystä selittäessä avustajien täytyi varoa, että he eivät muuttaneet kysymysten merkitystä, tai että he eivät huomaamattaan antaneet vastaajille omasta mielestään oikeita vastauksia. Joillakin vastaajilla oli taipumusta kysyä avustajilta myös kysymysten merkityksen lisäksi oikeaa vastausta kysymyksiin. Avustajat koettivat olla vihjaamatta oikeita vastauksia.

9 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset on esitetty havainnollistaen vastaajien määrien suhdanteet erilaisina kuvaajina. Tutkimustuloksia tarkasteltiin väittämä kerrallaan siinä järjestyksessä, kuin ne esiintyivät tutkimuksen kyselyssä. Ensimmäisessä osiossa tarkastellaan vastaajien perustietoja, toisessa osallistuneiden lainsäädännön tuntemusta, kolmannessa oikeudentajua ja neljännessä mielipiteitä ja muita taustatietoja.

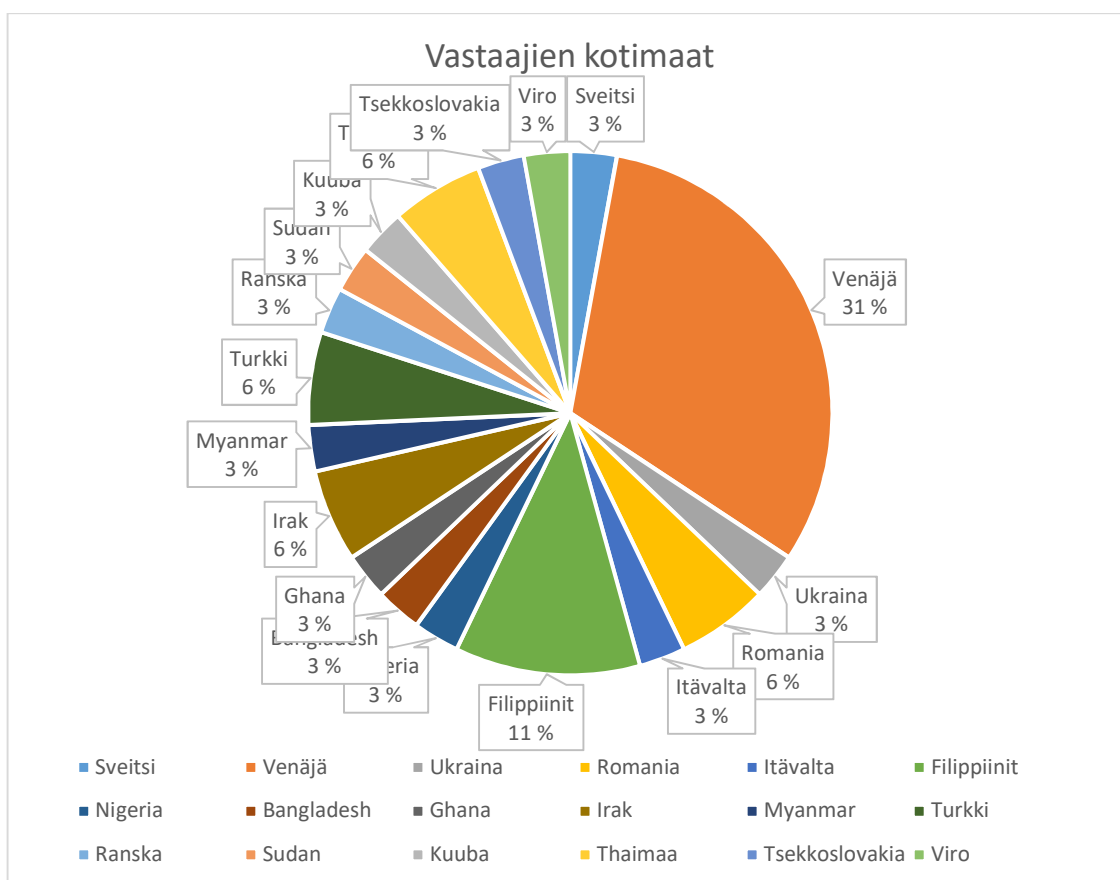
9.1 Vastaajien perustiedot

Kyselyn perustiedot -osiossa kysyttiin vastaajien sukupuoli, kotimaa, Suomessa asuttu aika ja se, oliko vastaaja saanut Perustietoa Suomesta -oppaan ja kotoutumiskoulutusta.

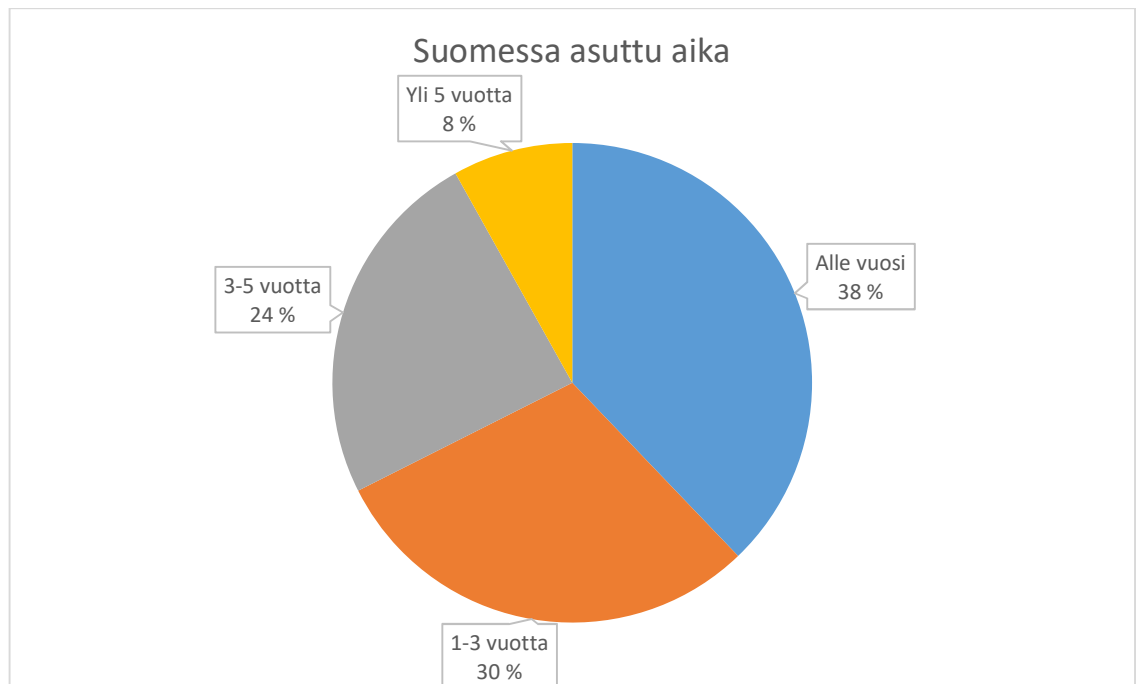
Kuva 1. Vastaajien sukupuolijakauma

Kuvassa 1 esitetään kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma. Kyselyyn vastanneista henkilöistä 16 (43 %) oli miehiä ja 21 (57 %) naisia.

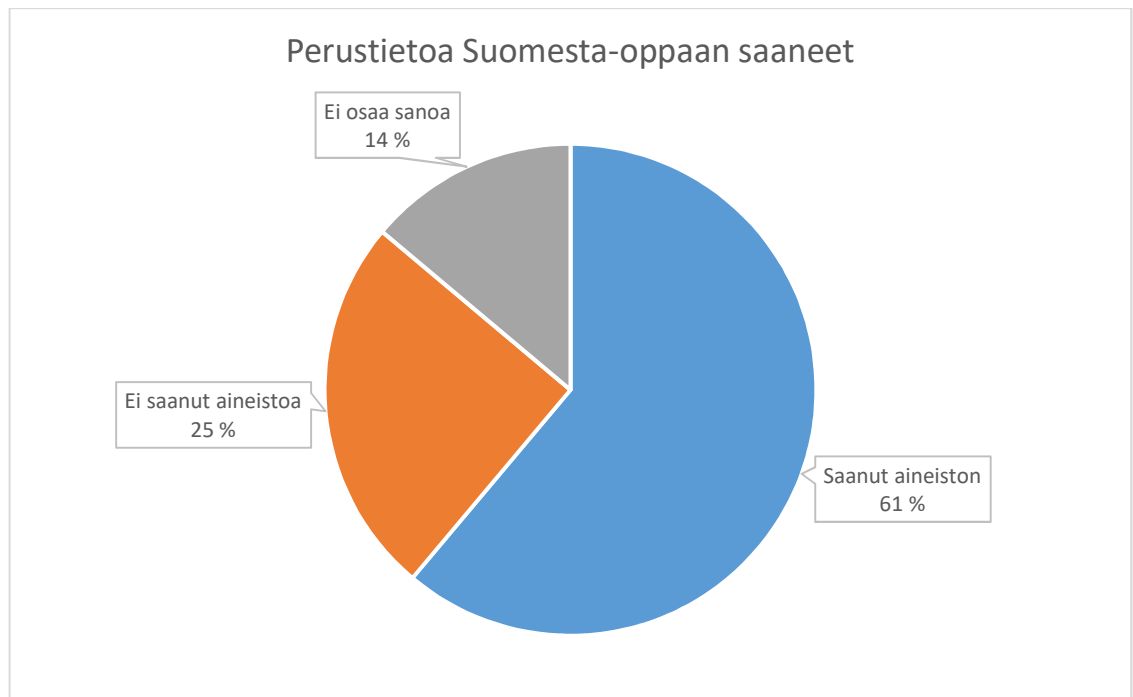
Kuva 2. Vastaajien kotimaat

Kuva 2 esittää vastaajien määrät kansalaisuuksittain. Vastaajista suurin osa, 11 henkilöä (31 %) oli kotoisin Venäjältä, Filippiineiltä vastaajia oli neljä (11 %) ja Romaniasta, Irakista, Turkista sekä Thaimaasta vastaajia oli kaksi (6 %) kustakin maasta. Muissa maissa syntyneitä (Sveitsi, Ukraina, Itävalta, Nigeria, Bangladesh, Ghana, Myanmar, Ranska, Sudan, Kuuba, Tšekkoslovakia ja Viro) edusti tämän kyselyn osalta vain yksi vastaaja. Kaksi (6 %) vastaajista ei ilmoittanut kansalaisuuttaan.

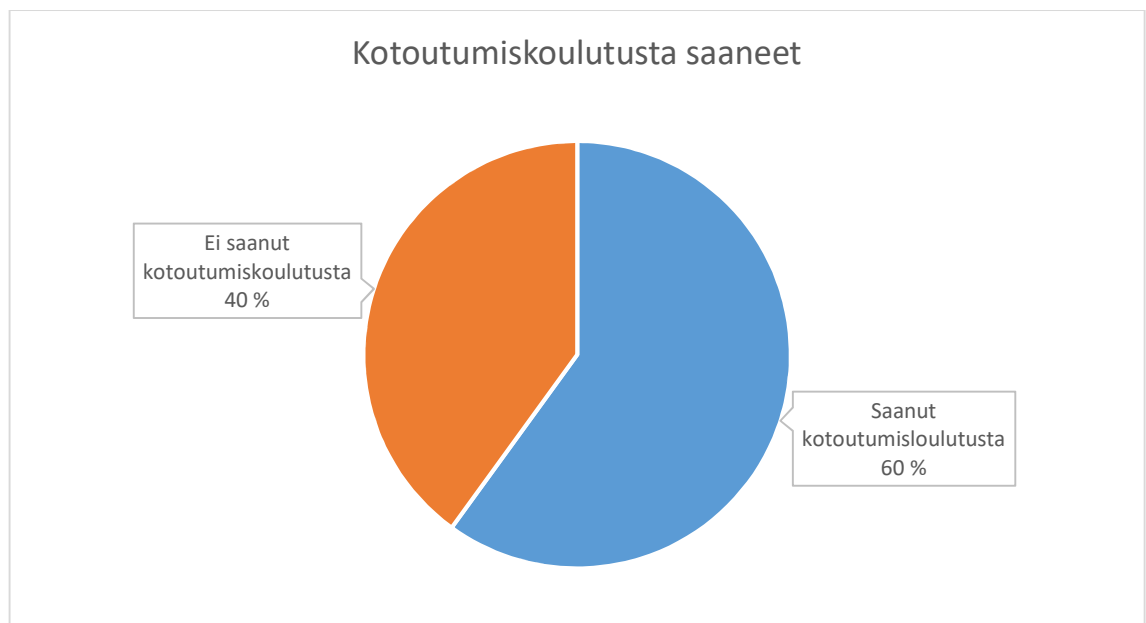
Kuva 3. Suomessa asuttu aika

Kuvasta 3 voi tarkastella vastaajaryhmän jakaumaa Suomessa asutun ajan perusteella. Vastaajista suurin osa eli 14 henkilöä (38 %) oli asunut Suomessa alle vuoden, 11 (30 %) vastaajista oli asunut Suomessa 1–3 vuotta, yhdeksän (24 %) 3–5 vuotta ja kolme (8 %) yli viisi vuotta. Otannan maahanmuuttajat olivat siis suurimmaksi osaksi varsin tuoreita maahanmuuttajia.

Kuva 4. Perustietoa Suomesta -oppaan saaneet

Kuva 4 kertoo Perustietoa Suomesta -oppaan saaneiden määrän vastaajista. 21 henkilöä (61 %) oli saanut aineiston, yhdeksän henkilöä (25 %) ei ollut saanut aineistoa ja viisi henkilöä (14 %) ei osannut sanoa, oliko heille jaettu kyseinen aineisto vai ei.

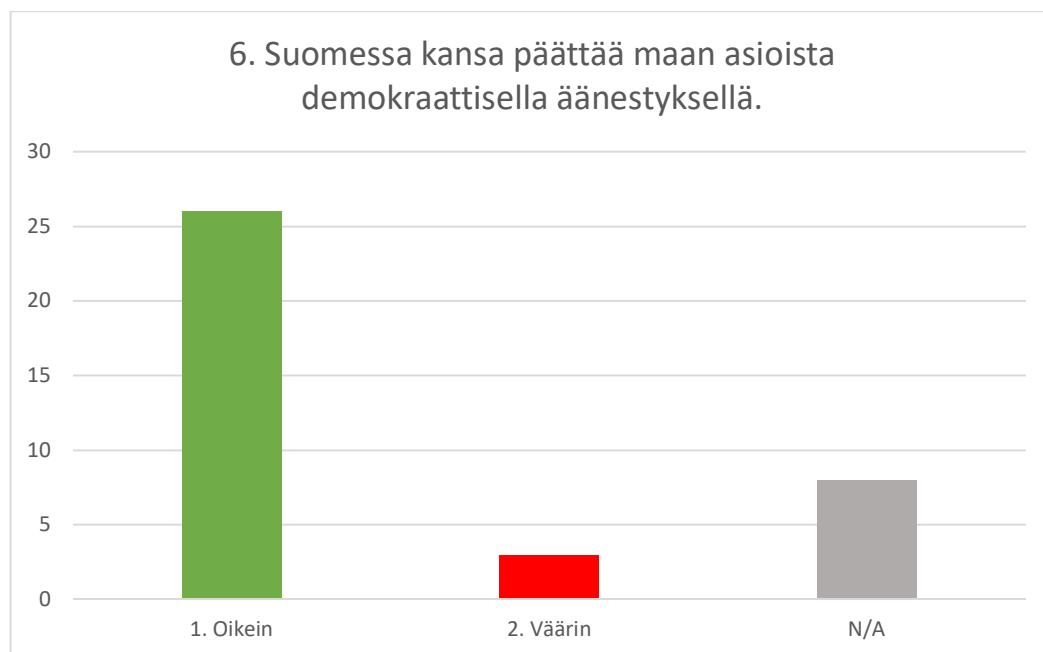

Kuva 5. Kotoutumiskoulutusta saaneet

Kuvasta 5 voi tarkastella kotoutumiskoulutusta saaneiden määrää vastaajista. 60 % vastaajista oli saanut kotoutumiskoulutusta ja 40 % ei ollut saanut kotoutumiskoulutusta.

9.2 Vastaajien lainsäädännön tuntemus

Väittämällä 6–21 testattiin vastaajien lainsäädännön tuntemusta. Väittämiin vastattiin valitsemalla vaihtoehtoista 1. *oikein* tai 2. *väärin*. Vastaukset on kuvaajissa esitetty niin, että vihreä pylväs kuvastaa oikeaa vastausta väittämään, ja punainen väärää. Harmaa väri kuvastaa niitä henkilöitä, jotka eivät vastanneet väittämään.

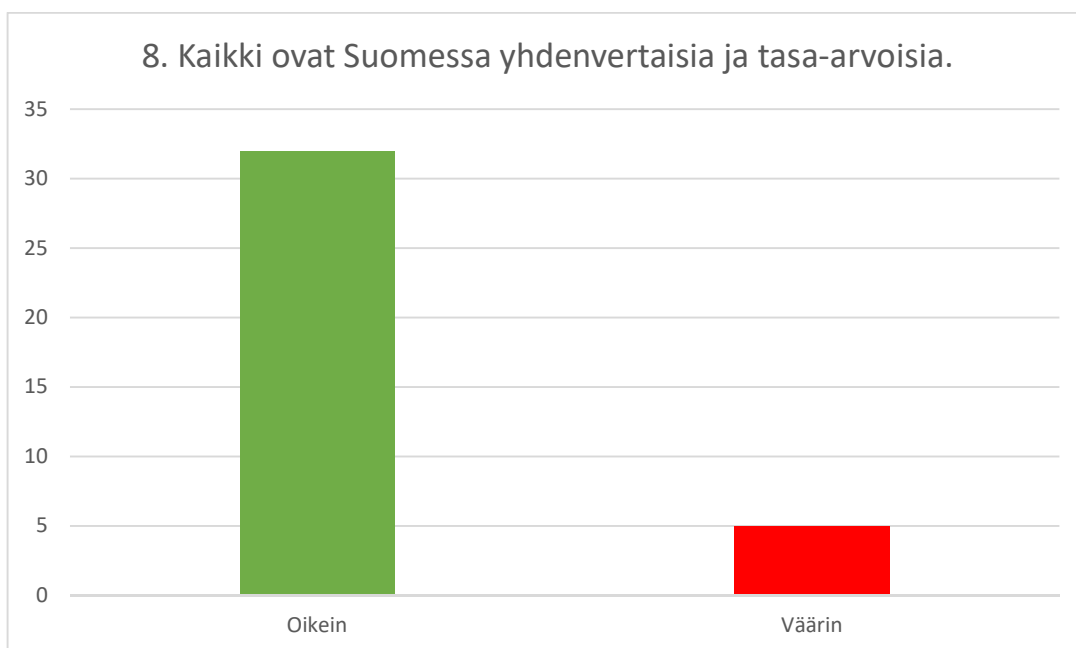
Kuva 6. Suomessa kansa päättää maan asioita demokraattisella äänestyksellä.

Kuvassa 6 on esitetty vastaukset väittämään 6: '*Suomessa kansa päättää maan asioista demokraattisella äänestyksellä*'. Tähän väittämään oikea vastaus on vaihtoehto 1. *oikein*. Koska vastaajista 26 oli valinnut vastaukseksi vaihtoehdon 1. *oikein*, vastanneista 26 (70 %) antoi oikean vastauksen väittämään, ja vastaajista kolme (8 %) antoi väärän vastauksen. Kahdeksan (22 %) vastaajaa jätti vastaamatta kysymykseen.

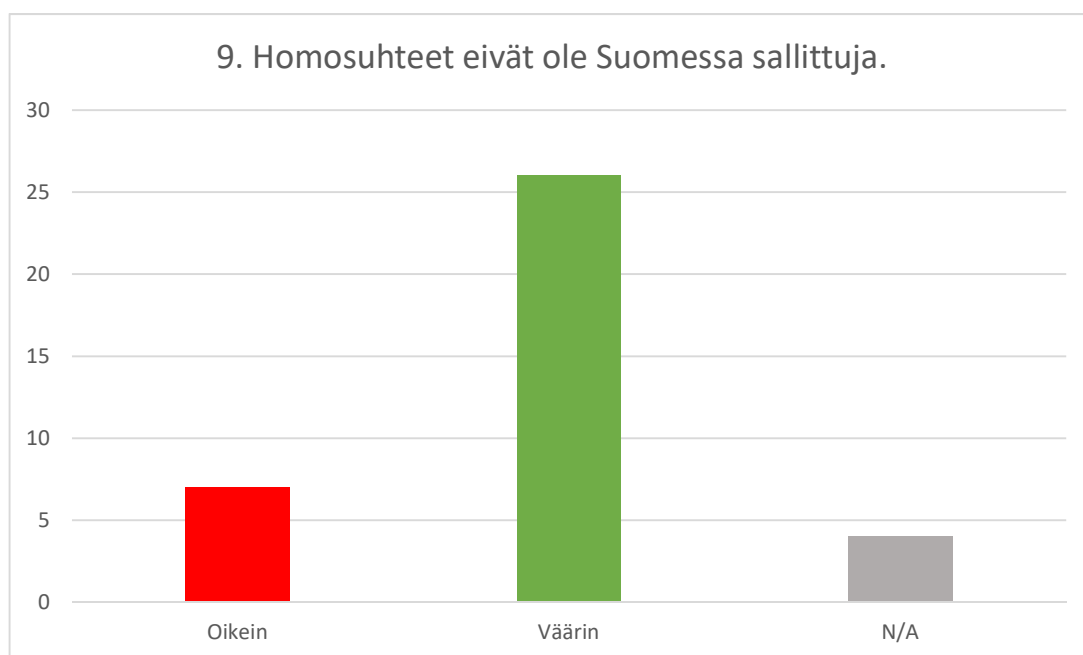
Kuva 7. Maahanmuuttajilla ja suomalaisilla on kaikilla samat perusoikeudet.

Kuvassa 7 on esitetty vastausten suhdanteet väittämään 7: *'Maahanmuuttajilla, ja suomalaisilla on kaikilla samat perusoikeudet'*. Oikea vastaus väittämään on vaihtoehto 1. *oikein*. 29 Vastaajaa (78 %) antoi väittämään oikean vastauksen ja kuusi vastaajaa (16 %) väärän. Vastaamatta väittämään jätti kaksi (5 %) vastaajaa.

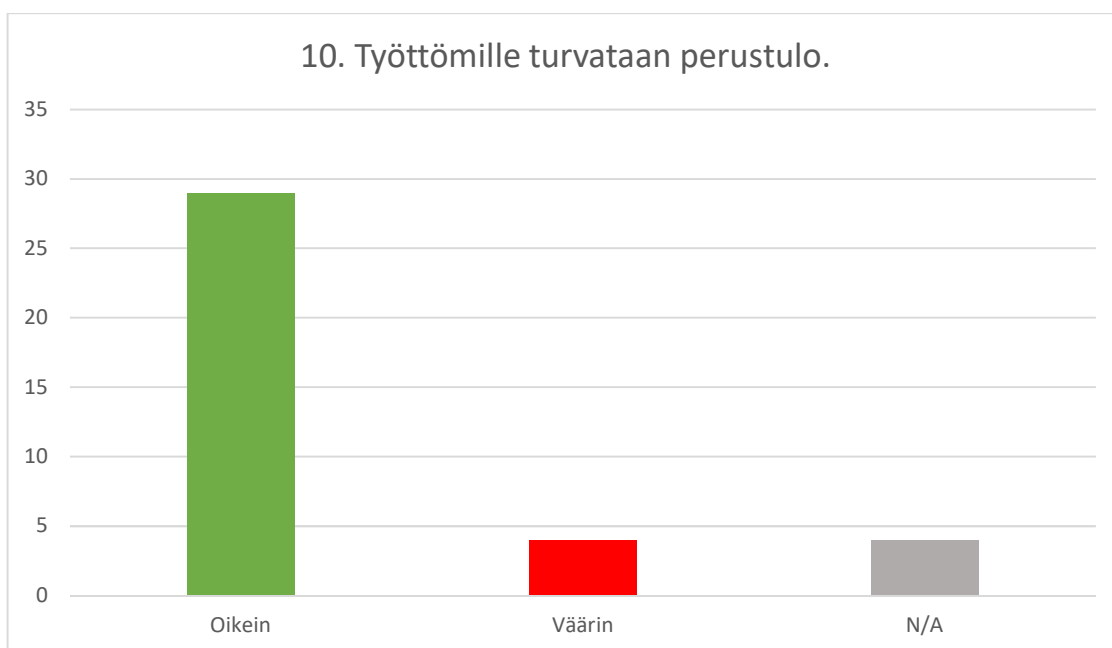
Kuva 8. Kaikki ovat Suomessa yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia.

Kuvan 8 väittämään 8 '*Kaikki ovat Suomessa yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia*', oikea vastaus oli vaihtoehto 1. *oikein*. 32 (86 %) vastanneista antoi siis väittämään oikean vastauksen ja viisi (14 %) väärän. Kaikki vastaajat vastasivat tähän väittämään.

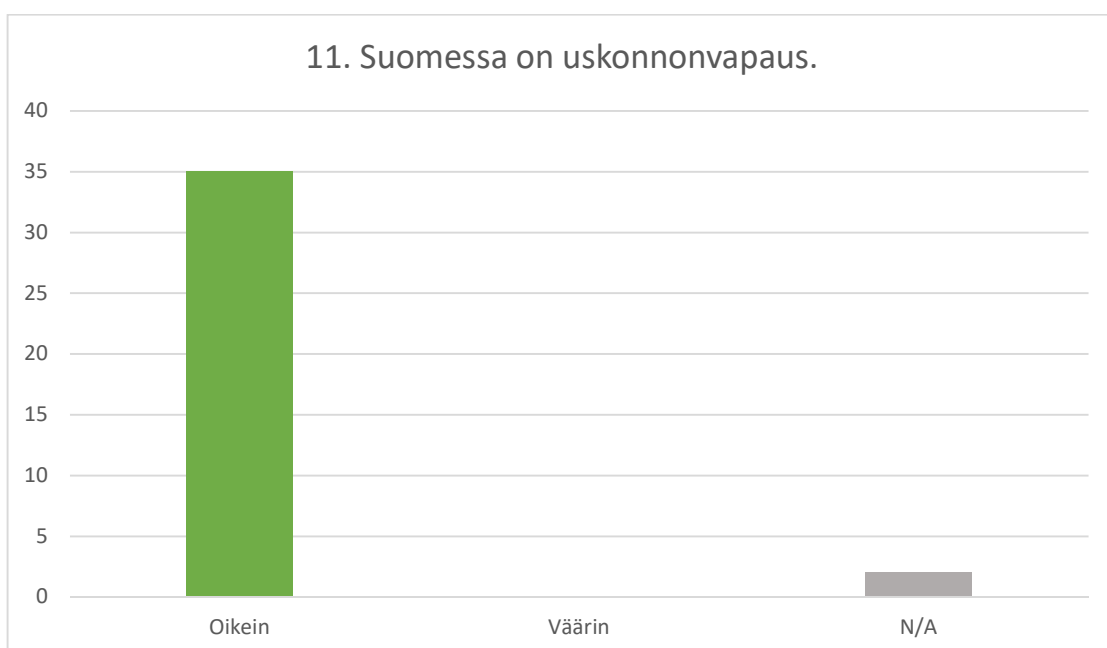
Kuva 9. Homosuhteet eivät ole Suomessa sallittuja.

Kuva 9 esittää vastausten jakauman väittämään 9: '*Homosuhteet eivät ole Suomessa sallittuja*'. Oikea vastaus väittämään oli vaihtoehto 2. *Väärin*. Oikean vastauksen väittämään antoi 26 (70 %) vastaajaa, väärän seitsemän (19 %) ja neljä (11 %) vastaajaa jätti vastaamatta kysymykseen.

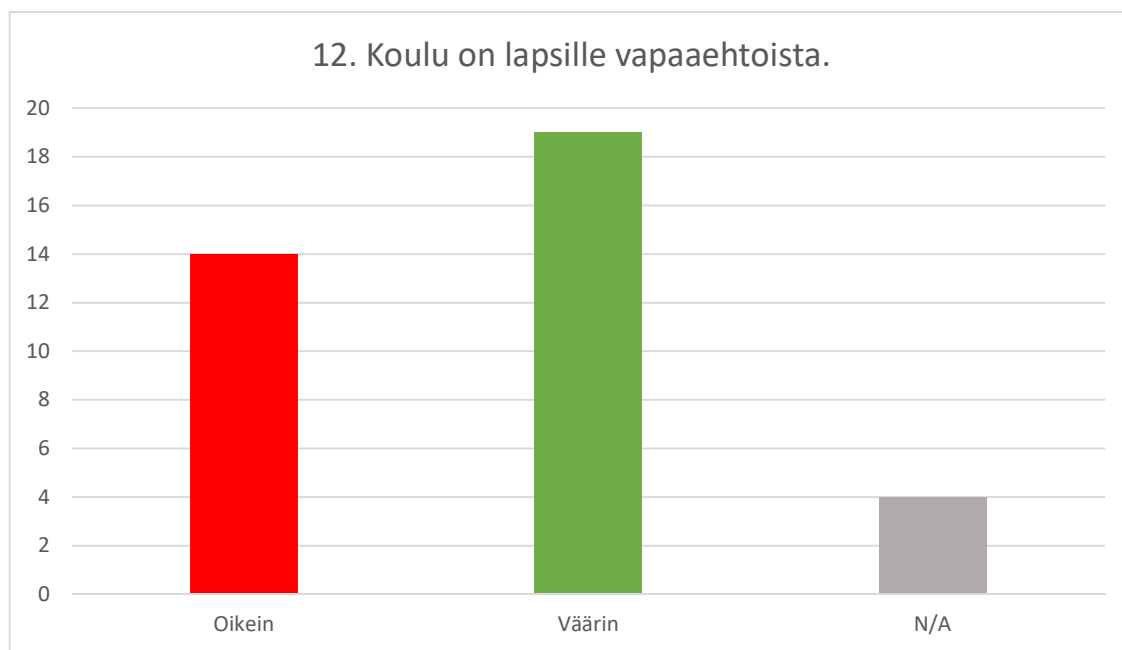
Kuva 10. Työttömille turvataan perustulo.

Väittämän 10: *'Työttömille turvataan perustulo'*, vastausjakauman esittää kuva 10. Oikea vastaus väittämään oli vaihtoehto 1. *oikein*. Vastaajista 29 (78 %) antoi väittämään oikean vastauksen ja väärän neljä (11 %). Vastaamatta jätti neljä (11 %) vastaajista.

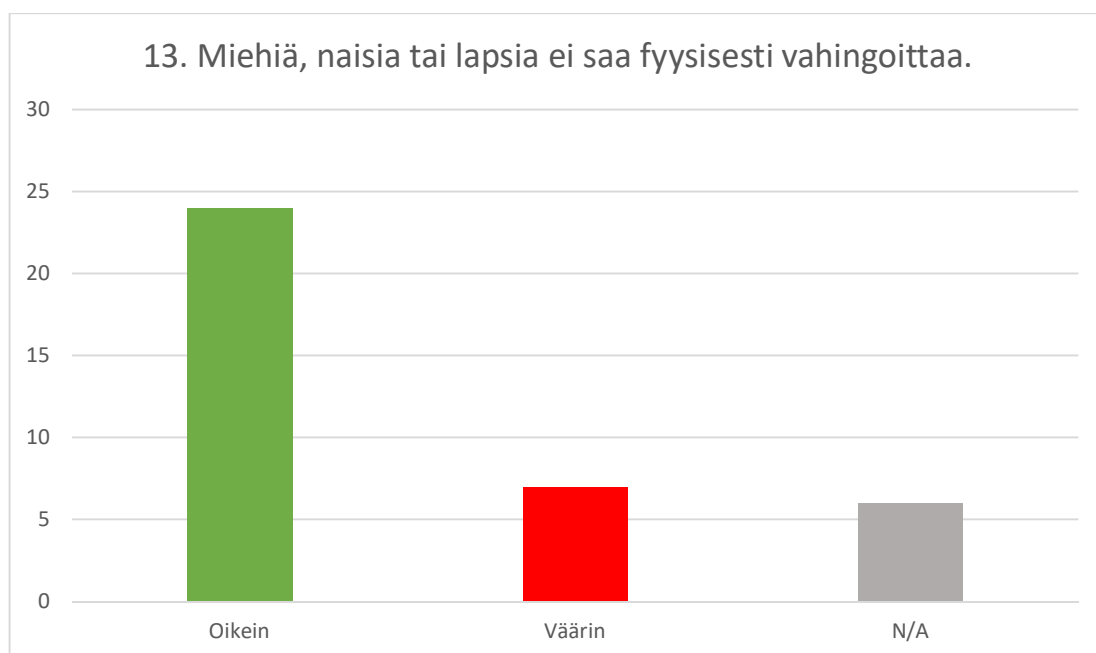
Kuva 11. Suomessa on uskonnonvapaus.

Kuva 11 esittää vastausjakauman väittämään 11 '*Suomessa on uskonnonvapaus*'. Oikea vastaus väittämään oli vaihtoehto 1. *Oikein*. Vastaajista 35 (95 %) antoi väittämään oikean vastauksen, kukaan ei vastannut väärin, ja kaksi (5 %) vastaajista jätti vastaamatta väittämään.

Kuva 12. Koulu on lapsille vapaaehtoista.

Väittämän 12 '*Koulu on lapsille vapaaehtoista*' oikea vastaus oli vaihtoehto 2. *Väärin*. Kuva 12 esittää vastausjakauman väittämään, 19 (51 %) vastaajista antoi väittämään oikean vastauksen, 14 (38 %) väärän ja neljä (11 %) jätti vastaamatta väittämään.

Kuva 13. Miehiä, naisia tai lapsia ei saa fyysisesti vahingoittaa.

Väittämän 13 '*Miehiä, naisia tai lapsia ei saa fyysisesti vahingoittaa*' oikea vastaus oli 1. *oikein*. Vastaukset jakautuivat kuvan 13 esittämällä tavalla. 24 (65 %) vastaajista antoi väittämään oikean vastauksen, seitsemän (19 %) väärän ja kuusi (16 %) henkilöä jätti vastaamatta väittämään.

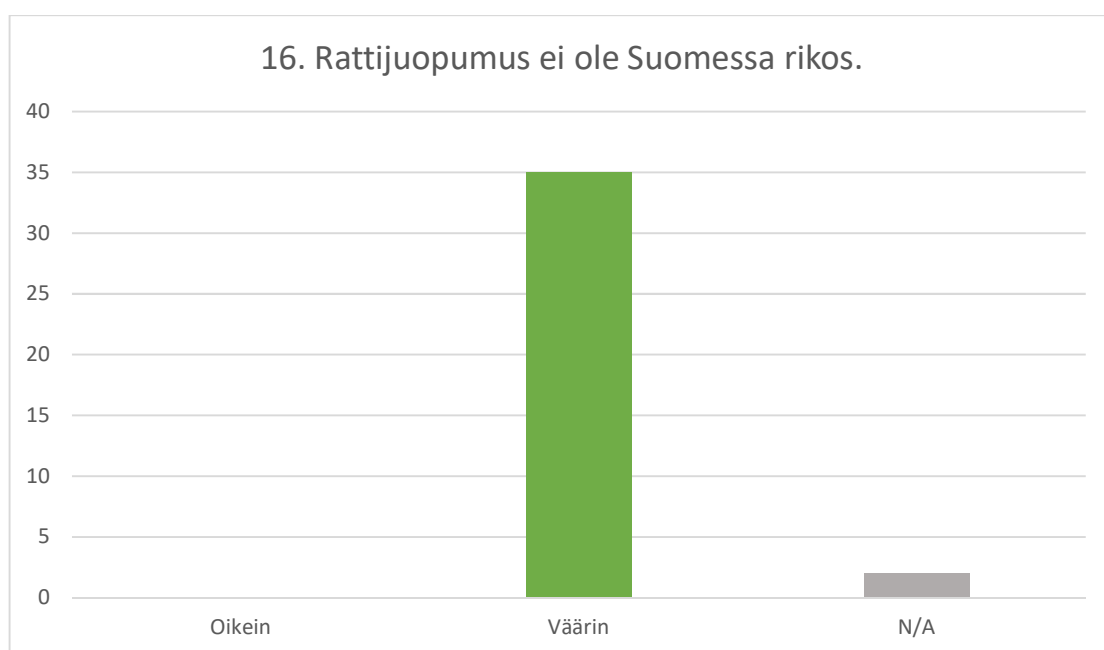
Kuva 14. Seksiin pakottaminen ei ole rikos.

Kuvan 14 väittämään 14 '*Seksiin pakottaminen ei ole rikos,*' oikea vastaus oli vaihtoehto 2. *väärin*. Vastaajista 33 (89 %) antoi oikean vastauksen kysymykseen, yksi väärän, ja kolme (8 %) henkilöä jätti vastaamatta kysymykseen.

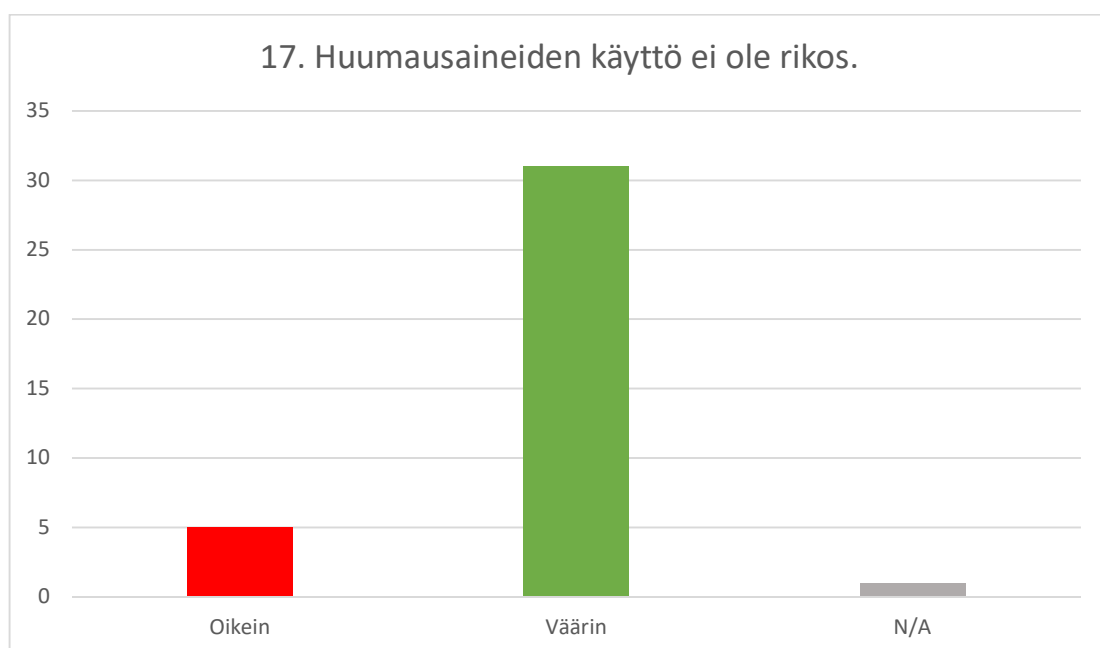
Kuva 15. Perheväkivalta ei ole rikos.

Kuva 15 esittää vastausjakauman väittämään 15: '*Perheväkivalta ei ole rikos*' Oikea vastaus väittämään oli 2. *Väärin*. Vastaajista 34 (92 %) antoi väittämään oikean vastauksen, yksi väärän, ja kaksi (5 %) henkilöä jätti vastaamatta väittämään.

Kuva 16. Rattijuopumus ei ole Suomessa rikos.

Väittämän 16 '*Rattijuopumus ei ole Suomessa rikos*' vastausjakauman esittää kuvaaja 16. Oikea vastaus oli vaihtoehto 2. *Väärin*. Vastaajista 35 (95 %) vastasi väittämään oikein, kukaan ei vastannut väärin ja kaksi (5 %) henkilöä jätti vastamatta väittämään.

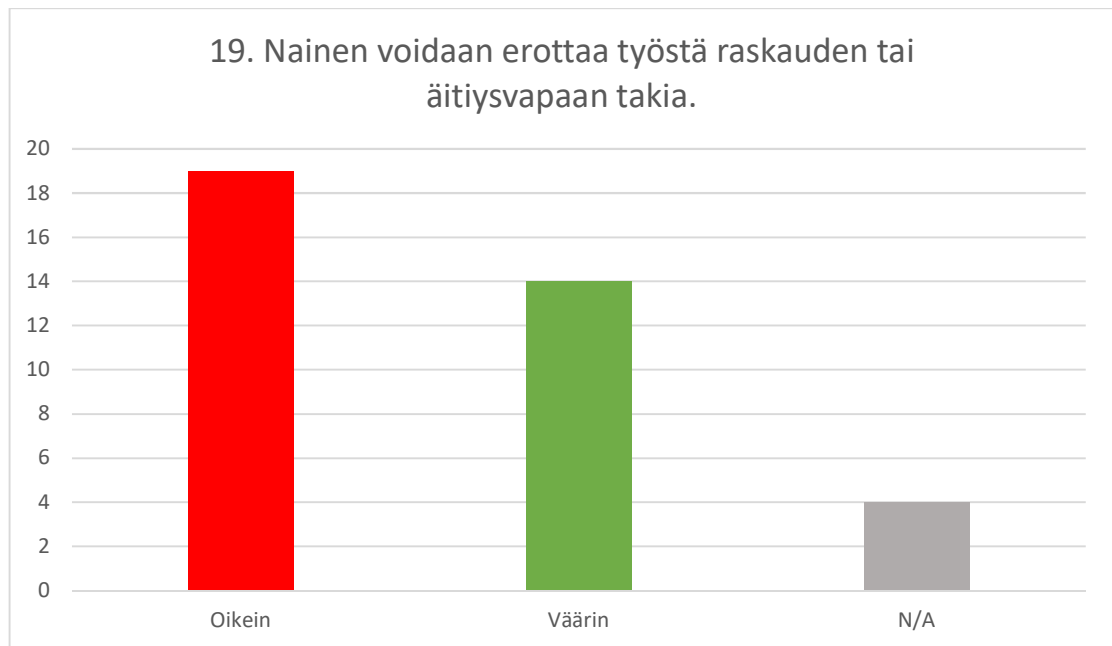
Kuva 17. Huumeusaineiden käyttö ei ole rikos.

Väittämän 17 *'Huumausaineiden käyttö ei ole rikos'* vastausjakauman esittää kuvaaja 17. Oikea vastaus väittämään on vaihtoehto 2. *Väärin*. Vastaajista 31 (84 %) antoi väittämään oikean vastauksen, viisi (14 %) väärän ja yksi (3 %) henkilö jätti vastaamatta väittämään.

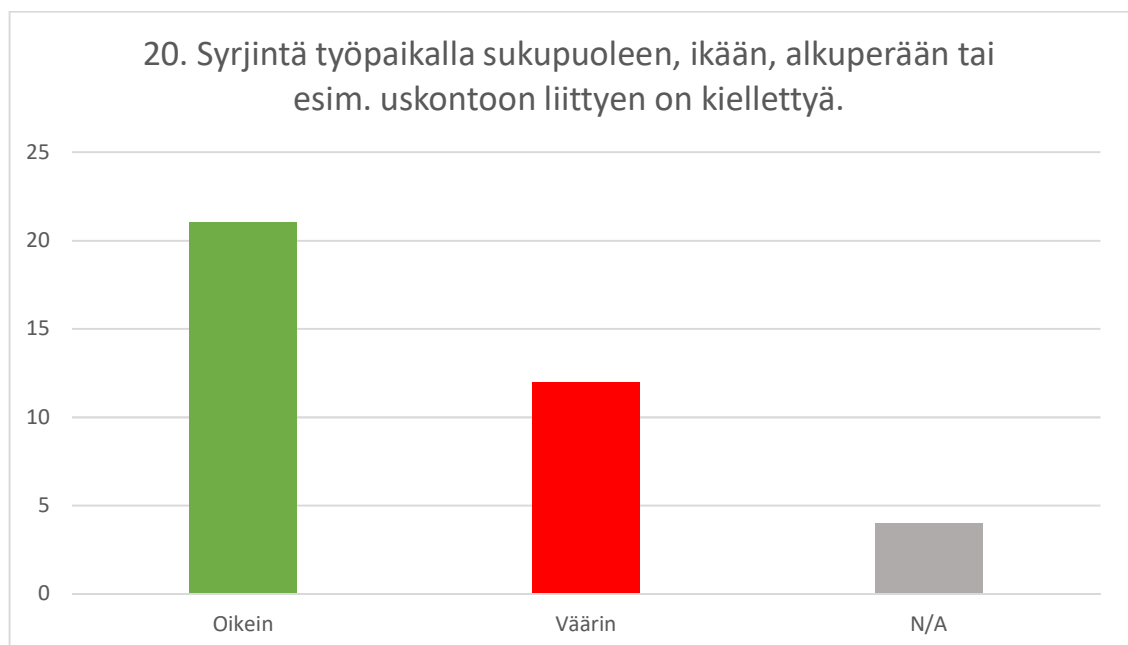
Kuva 18. Miestä ja naista saa kohdella työpaikalla eriarvoisesti.

Kuva 18 esittää vastausjakauman väittämään 18: *'Miestä ja naista saa kohdella työpaikalla eriarvoisesti'*. Oikea vastaus väittämään on 2. *Väärin*. Vastaajista 27 (73 %) antoi kysymykseen oikean vastauksen, kahdeksan (22 %) väärän ja kaksi (5 %) henkilöä jätti vastaamatta kysymykseen.

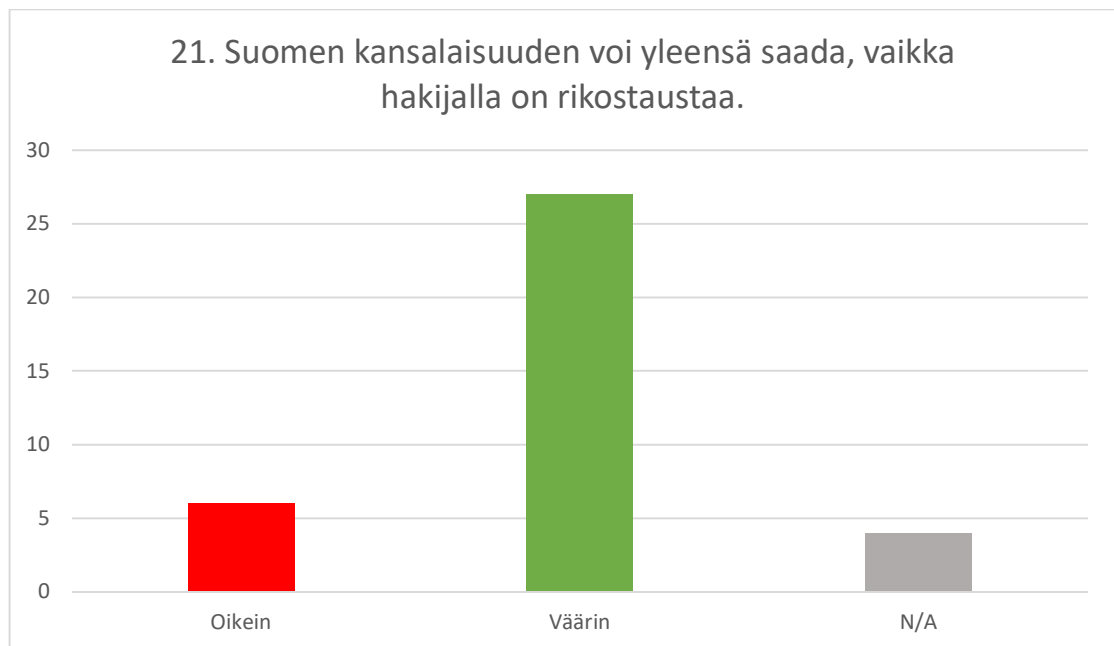
Kuva 19. Nainen voidaan erottaa työstä raskauden tai äitiysvapaan takia.

Kuva 19 esittää vastausjakauman väittämään 19: *'Nainen voidaan erottaa työstä raskauden tai äitiysvapaan takia'*. Oikea vastaus väittämään oli 2. *Väärin*. Vastajista 14 (38 %) antoi oikean vastauksen väittämään, 19 (51 %) väärän ja neljä (11 %) henkilöä jätti vastaamatta kysymykseen.

Kuva 20. Syrjintä työpaikalla sukupuoleen, ikään, alkuperään tai esim. uskontoon liittyen on kiellettyä.

Väittämän 20 *'Syrjintä työpaikalla sukupuoleen, ikään, alkuperään tai esim. uskontoon liittyen on kiellettyä'* vastausjakauman esittää kuva 20. Oikea vastaus väittämään oli vaihtoehto 1. *Oikein*. Oikean vastauksen väittämään antoi 21 (57 %) vastaajista, 12 (32 %) väärän ja neljä (11 %) henkilöä jätti vastaamatta väittämään.

Kuva 21, Suomen kansalaisuuden voi yleensä saada, vaikka hakijalla on rikostaustaa.

Väittämän 21 *'Suomen kansalaisuuden voi yleensä saada, vaikka hakijalla on rikostaustaa'*, vastausjakauman esittää kuva 21. Oikea vastaus väittämään on vaihtoehto 2. *Väärin*. Oikean vastauksen väittämään antoi 27 (73 %) vastaajista, kuusi (16 %) väärän, ja neljä (11 %) henkilöä jätti vastaamatta väittämään.

9.3 Oikeudentaju

Tehtävän 22 *'Numeroi alla olevat rikokset 1–6, kun 1 on mielestäsi vakavin, ja 6 on vähiten vakava rikos'* tarkoitus oli mitata maahanmuuttajien oikeudentajua. Tehtävässä maahanmuuttajia pyydettiin määrittämään rikoksista varkaus, liikenneturvallisuuden vaarantaminen, pahoinpitely, murha, raiskaus ja huumausaineri-
kos järjestykseen siten, että vakavimmalle rikokselle annettiin arvo 1 ja vähiten

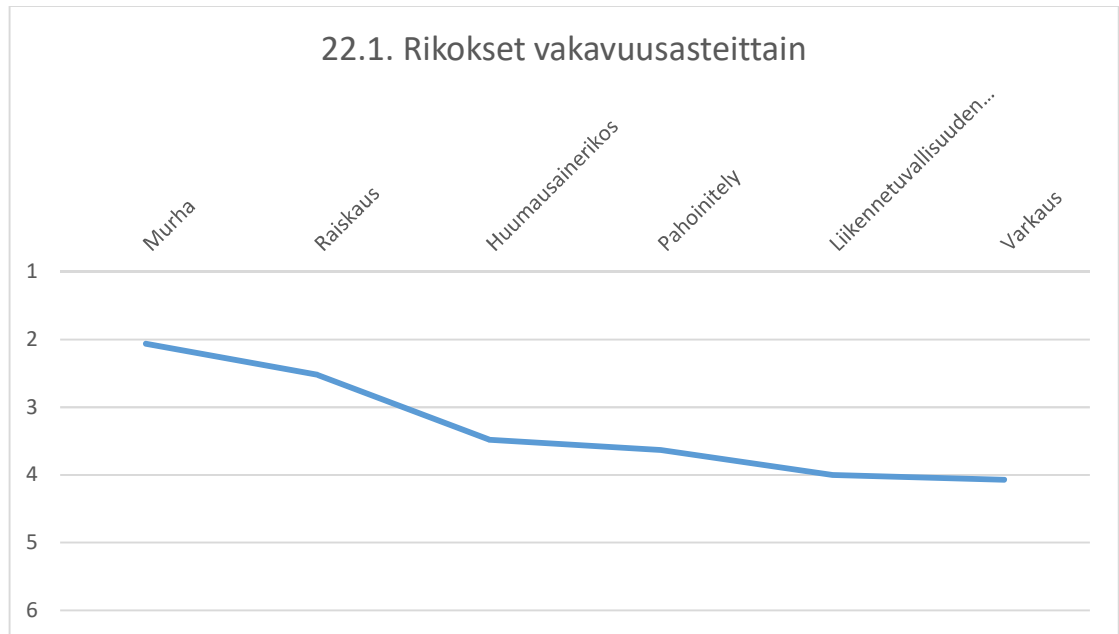
vakavalle arvo 6. Vastaukset esitettiin taulukossa rikoksittain vastaajamaiden antamina keskiarvoina.

	Varkaus	Liikenneturvallisuuden vaarantaminen	Pahoinpitely	Murha	Raiskaus	Huumausainerikos
Sveitsi	3	6	4	1	2	5
Venäjä	4,7	3,67	3,3	1,8	3,63	3,2
Ukraina	5	4	3	1	2	6
Romania	6	6	6	5,5	4,5	4,5
Itävalta	5	4	3	1	2	6
Filippiinit	5	6	4	1	2	3
Nigeria	5	6	4	1	2	3
Ghana	5	6	4	1	2	3
Irak	1	2	2	4	5	3
Turkki	2,5	3	3,5	1	1,5	2
Thaimaa	1	1	1	1	1	1
Tšekkoslovakia	4	6	3	1	2	5
Viro	3	3	3	1	1	2
Ranska	3	6	2	1	1	2
Sudan	1	3	6	1	3	1
Kuuba	6	1	6	6	6	6
-	4	6	3	1	2	5

Kuva 22. Oikeudentajua mittaavan kysymyksen vastausten keskiarvot maittain.

Kuva 22 esittää vastaukset kysymykseen 22. Kuvaajassa on esitetty keskimääräinen annettu arvo per rikos vastaajamaittain. Vastaajista yksi henkilö ei ollut määrittänyt kansalaisuuttaan. Vastauksissa on paljon hajontaa, suurin osa vastaajista piti murhaa vakavimpana rikoksena, mutta esimerkiksi Sudanista ja Irakista kotoisin olleet maahanmuuttajat antoivat varkaudelle kaikkein vakavimman rikoksen arvon 1. Pahoinpitely ja raiskaus jäi heidän arvioinnissaan vähiten vakavan rikoksen asemaan. Muitakin vastauksia poikkesi keskimääräisistä annetuista arvoista, mutta nähtävästi näiden maiden vastaajat eivät olleet ymmärtäneet kysymystä tarkoitettulla tavalla, sillä he olivat antaneet saman arvon usealle rikokselle.

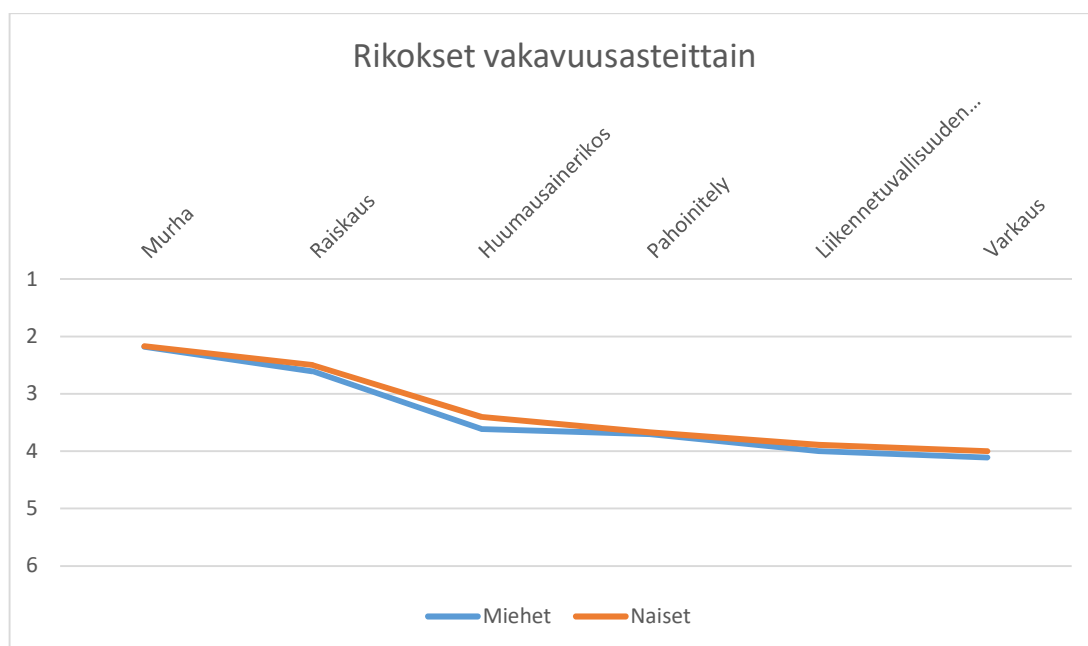
Kuva 22.1 esittää diagrammin kaikkien vastanneiden antamalle keskiarvolle per rikos. Kuvassa rikosten järjestys on muutettu annettujen keskiarvojen mukaan, vakavin on diagrammissa vasemmalla ja vähiten vakava oikealla.

Kuva 22.1. Rikokset vakavuusasteittain

Kaikkien vastaajien keskiarvot rikoksille vakavuusasteittain olivat seuraavat: Varkaus 4,07, liikenneturvallisuuden vaarantaminen 4,00, pahoinpitely 3,63, murha 2,06, raiskaus 2,52, huumausainerikos 3,48. Keskimäärin vakavimmaksi rikokseksi määriteltiin siis murha, seuraavaksi vakavimmaksi raiskaus, sitten huumausainerikos, jonka jälkeen pahoinpitely, seuraavaksi liikenneturvallisuuden vaarantaminen ja vähiten vakavaksi varkaus.

Kysymyksen 22 vastauksia vertailtiin kyselyyn vastanneiden miesten ja naisten kesken. Kuva 22.2 esittää kysymykseen 22 vastanneiden naisten ja miesten kullekin rikokselle antamien arvojen keskiarvon.

Kuva 22.2. Rikokset vakavuusasteittain, miehet ja naiset.

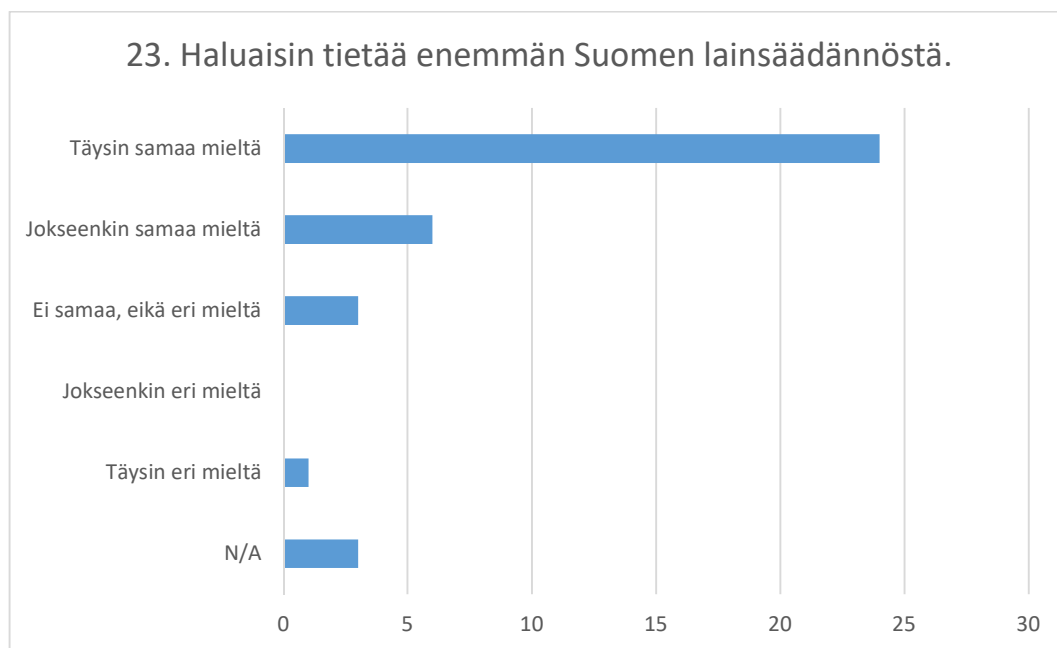
Miehet määrittivät vakavimmaksi rikokseksi murhan keskiarvolla 2,18, seuraavaksi raiskauksen keskiarvolla 2,61, tämän jälkeen huumausainerikoksen keskiarvolla 3,61, pahoinpitelyn keskiarvolla 3,70, jonka jälkeen liikenneturvallisuuden vaarantamisen keskiarvolla 4 ja vähiten vakavaksi varkauden keskiarvolla 4,11. Naiset vastasivat lähes samoin kuin miehet, vakavimmaksi rikokseksi määriteltiin murha keskiarvolla 2,17, sitten raiskaus keskiarvolla 2,50, jonka jälkeen huumausainerikos keskiarvolla 3,40, pahoinpitely keskiarvolla 3,67, seuraavaksi liikenneturvallisuuden vaarantaminen keskiarvolla 3,89 ja vähiten vakavana varkaus keskiarvolla 4,00.

Olisi mielenkiintoista vertailla suomalaisten ja maahanmuuttajien vastauksia kysymykseen 22. Suomalaisten oikeudentajua mittaavia tutkimuksia on olemassa useita, mutta suomalaisten ja maahanmuuttajien oikeudentajun vertailua ei kuitenkaan otettu osaksi tätä opinnäytetyötä.

9.4 Mielenkiintoiset ja taustat

Väittämät 23–30 mittasivat vastaajien mielipidettä esitettyihin asioihin. Kysymyksillä haluttiin kartoittaa vastaajien mielipidettä suomalaisesta lainsäädännöstä ja

maahanmuuttajien asemasta suomalaisessa oikeusjärjestelmässä. Kysymyksissä vastausarvot 1–5 oli määritelty seuraavasti: 1. *Täysin eri mieltä*, 2. *Jokseenkin eri mieltä*, 3. *Ei samaa, eikä eri mieltä*, 4. *Jokseenkin samaa mieltä* ja 5. *Täysin samaa mieltä*. Kuvaajat 23–30 kuvastavat vastausjakaumaa Likertin asteikolla mitattuna.

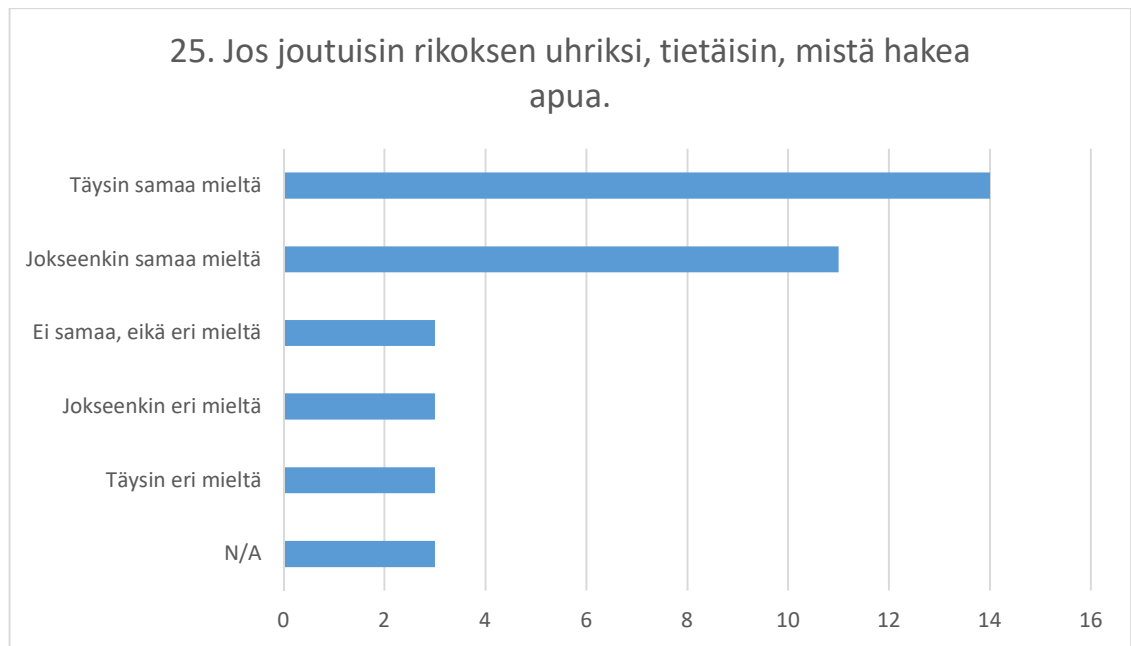
Kuva 23. Haluaisin tietää enemmän Suomen lainsäädännöstä.

Kuva 23 näyttää vastausjakauman väittämään 23: '*Haluaisin tietää enemmän Suomen lainsäädännöstä*'. Vastaajista 24 (65 %) oli täysin samaa mieltä, kuusi (16 %) jokseenkin samaa mieltä, kolme (8 %) ei samaa, eikä eri mieltä ja yksi (3 %) täysin eri mieltä. Kolme (8 %) henkilöä ei vastannut kysymykseen. Suurin osa vastaajista oli siis kiinnostunut tietämään Suomen lainsäädännöstä enemmänkin.

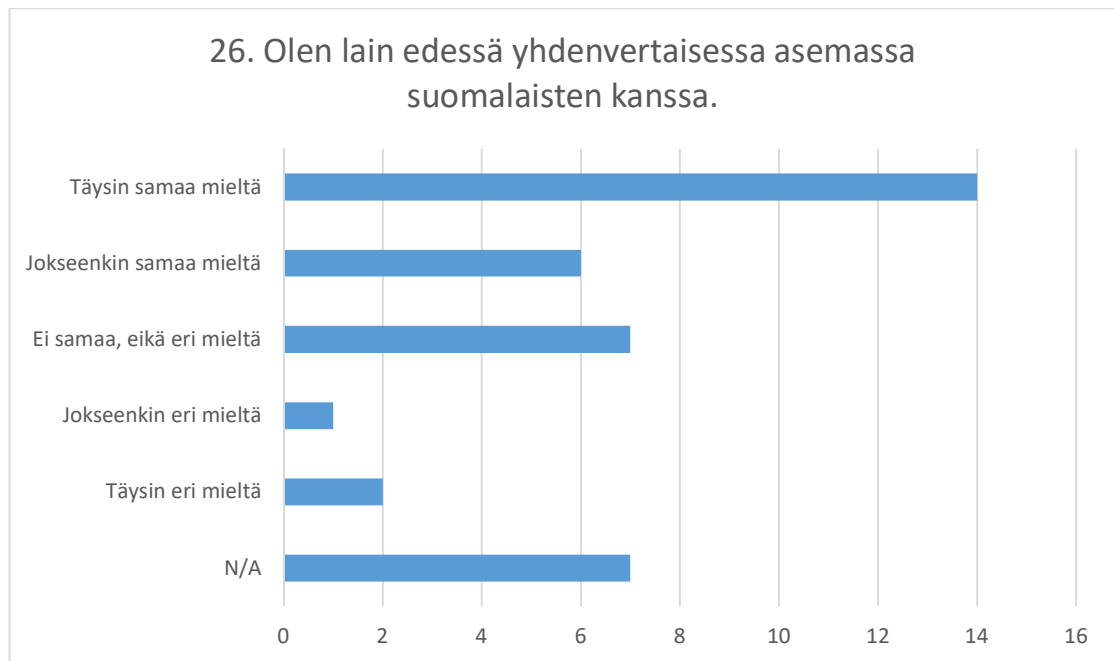
Kuva 24. Tiedän mistä hakea tietoa ja apua, jos jokin lainopillinen asia arveluttaa minua, esimerkiksi oikeuksiini, tai maahanmuuttoasioihin liittyen.

Kuvassa 24 esitetään vastausjakauma väittämään 24: *'Tiedän mistä hakea tietoa ja apua, jos jokin lainopillinen asia arveluttaa minua, esimerkiksi oikeuksiini, tai maahanmuuttoasioihin liittyen.'* Väittämän vastauksissa oli paljon hajontaa. Vastaaajista 12 (32 %) oli täysin samaa mieltä, seitsemän (19 %) jokseenkin samaa mieltä kahdeksan (22 %) ei samaa, eikä eri mieltä, kolme (8 %) jokseenkin eri mieltä, ja yksi (3 %) täysin eri mieltä. Yksi (3 %) vastaajista jätti vastaamatta väittämään. Vastauksista voitaisiin siis päätellä, että kaikille maahanmuuttajille ei ole kovin selkeää, kenen puoleen kääntyä maahanmuutto- tai muihin heidän oikeuksiaan koskevista asioista.

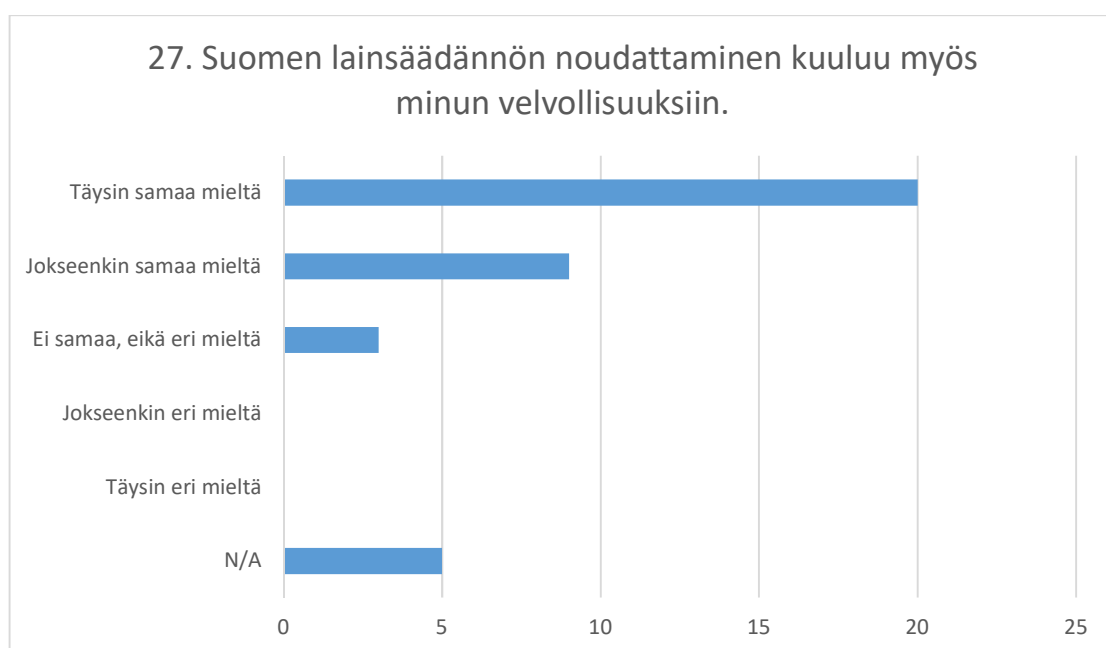
Kuva 25. Jos joutuisin rikoksen uhriksi, tietäisin, mistä hakea apua.

Kuvassa 25 näkyy vastausjakauma väittämään 25: *'Jos joutuisin rikoksen uhriksi, tietäisin, mistä hakea apua'*. Vastauksissa oli jonkun verran hajontaa. Vastaaajista 14 (38 %) oli täysin samaa mieltä, 11 (30 %) jokseenkin samaa mieltä, kolme (8 %) ei samaa, eikä eri mieltä, kolme (8 %) jokseenkin eri mieltä ja kolme (8 %) täysin eri mieltä. Kolme (8 %) henkilöä ei vastannut väittämään. Suurin osa vastaajista oli siis sitä mieltä, että tietäisi mistä hakea apua rikoksen uhriksi joutuessaan.

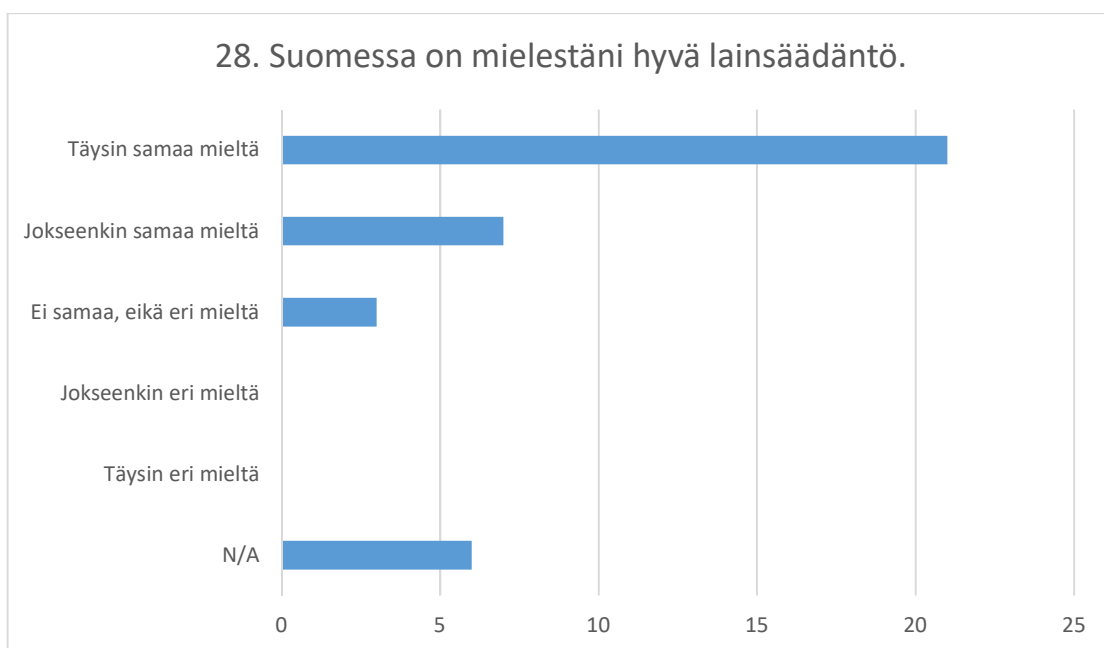
Kuva 26. Olen lain edessä yhdenvertaisessa asemassa suomalaisten kanssa.

Kuvassa 26 esitetään vastausjakauma väittämään 26: *'Olen lain edessä yhdenvertaisessa asemassa suomalaisten kanssa'*. 14 (38 %) vastaajista oli täysin samaa mieltä, kuusi (16 %) vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä, seitsemän (19 %) ei samaa, eikä eri mieltä, yksi (3 %) jokseenkin eri mieltä ja kaksi (5 %) täysin eri mieltä. Seitsemän (19 %) henkilöä jätti vastaamatta väittämään. Suurin osa maahanmuuttajista tunsi siis yhdenvertaisuuden tunnetta suomalaisten kanssa suomalaisessa lakijärjestelmässä.

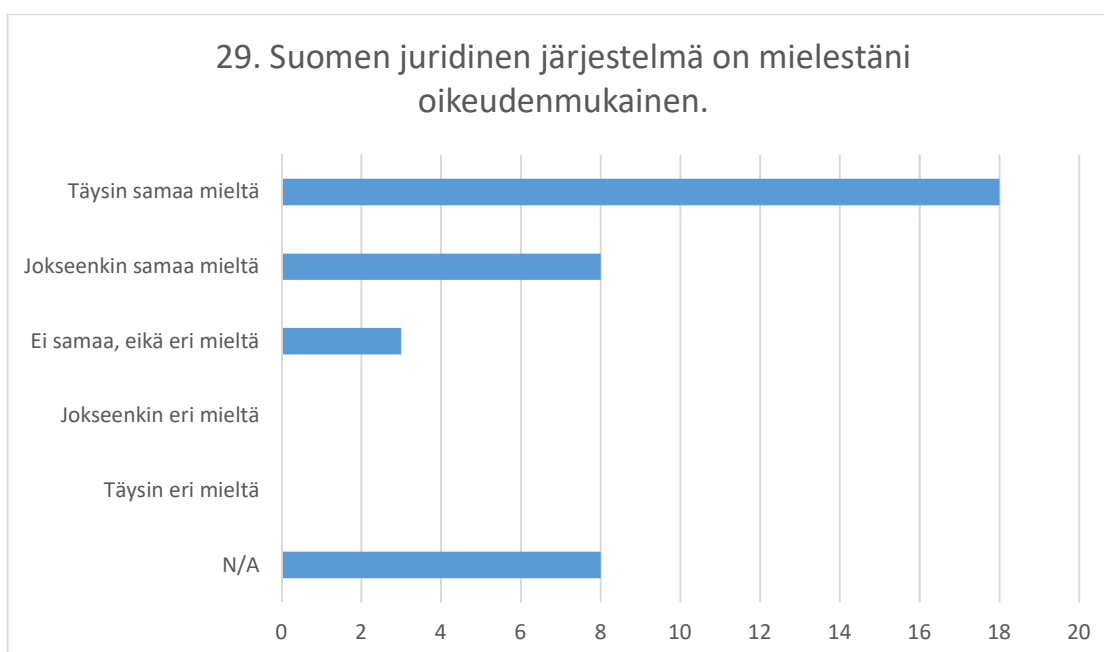
Kuva 27. Suomen lainsäädännön noudattaminen kuuluu myös minun velvollisuuksiin.

Väittämän 27 *'Suomen lainsäädännön noudattaminen kuuluu myös minun velvollisuuksiini'* vastausjakaumaa esittää kuva 27. Vastaajista 20 (54 %) oli täysin samaa mieltä, yhdeksän (24 %) oli jokseenkin samaa mieltä, kolme (8 %) ei samaa, eikä eri mieltä. Kukaan vastaajista ei ollut jokseenkin tai täysin eri mieltä. Viisi (14 %) henkilöä jätti vastaamasta väittämään. Vastausten perusteella yli puolet maahanmuuttajista tunsi siis Suomen lain noudattamisen omaksi velvollisuudekseen.

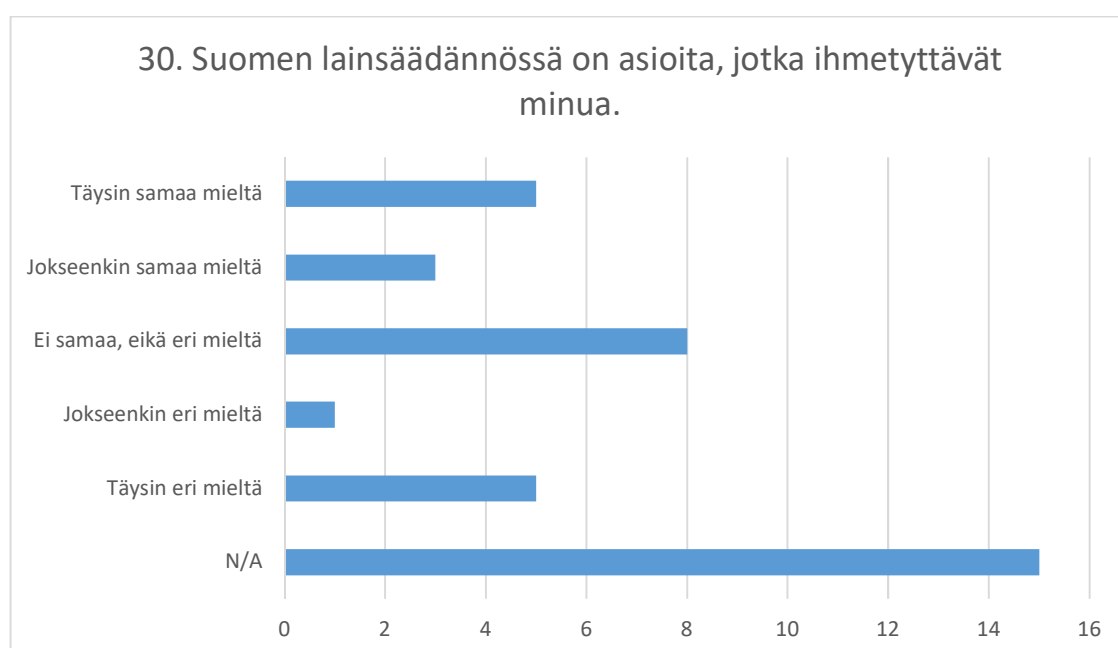
Kuva 28. Suomessa on mielestäni hyvä lainsäädäntö.

Kuva 28 esittää vastausjakauman väittämään 28: *'Suomessa on mielestäni hyvä lainsäädäntö'*. Vastaajista 21 (57 %) oli täysin samaa mieltä, seitsemän (19 %) jokseenkin samaa mieltä, kolme (8 %) ei samaa, eikä eri mieltä. Kukaan vastaajista ei ollut jokseenkin tai täysin eri mieltä. Kuusi (16 %) henkilöä vastaajista jätti vastaamatta väittämään. Yli puolet vastaajista siis piti Suomen lainsäädäntöä hyvänä.

Kuva 29. Suomen juridinen järjestelmä on mielestäni oikeudenmukainen.

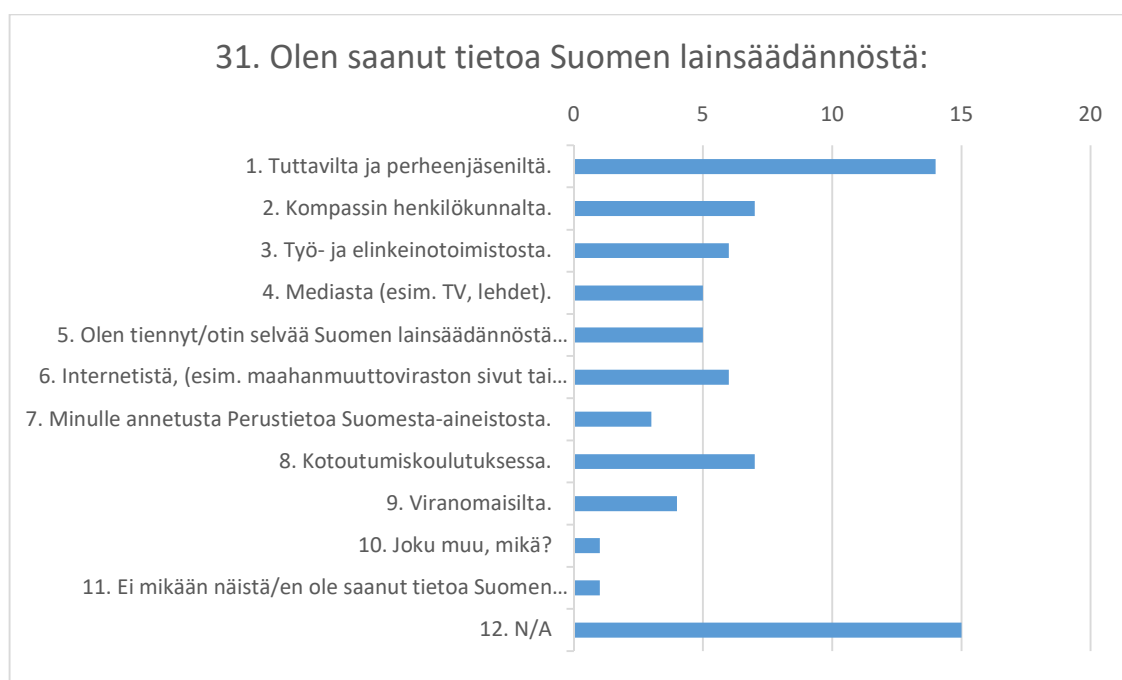
Väittämän 29 *'Suomen juridinen järjestelmä on mielestäni oikeudenmukainen'* vastausjakaumaa esittää kuva 29. 18 (49 %) vastaajista oli täysin samaa mieltä, kahdeksan (22 %) jokseenkin samaa mieltä, kolme (8 %) ei samaa eikä eri mieltä. Kukaan vastaajista ei ollut jokseenkin tai täysin eri mieltä. Vastaajista kahdeksan (22 %) jätti vastaamatta väittämään. Suurin osa vastaajista piti siis Suomen juridista järjestelmää oikeudenmukaisena.

Kuva 30. Suomen lainsäädännössä on asioita, jotka ihmetyttävät minua.

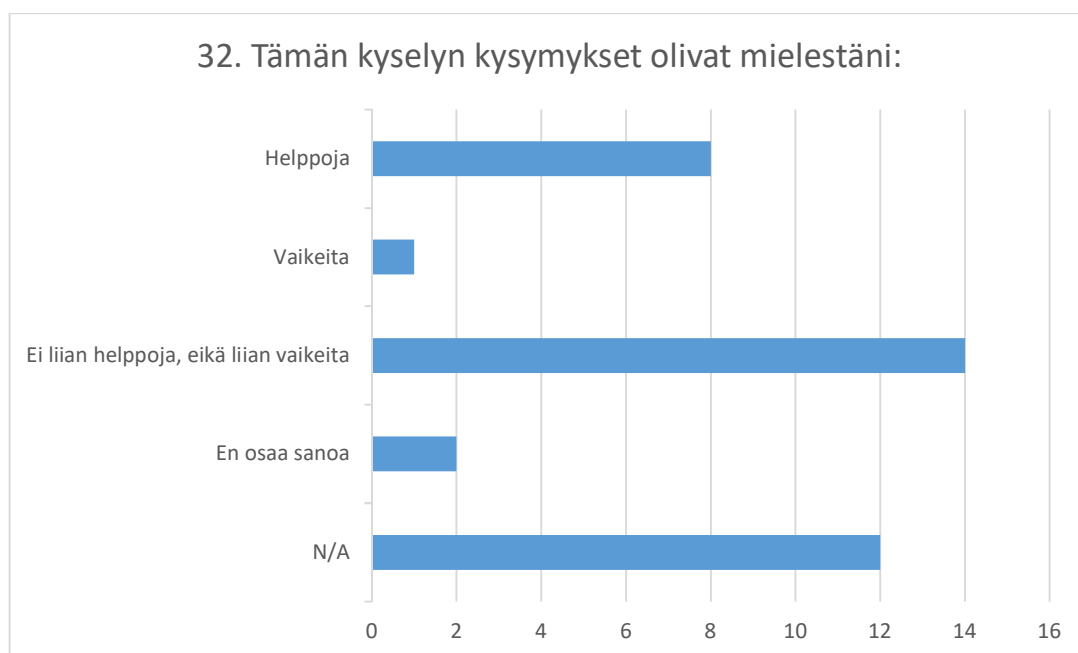
Kuva 30 esittää vastausjakauman väittämään 30: *'Suomen lainsäädännössä on asioita, jotka ihmetyttävät minua'*. Vastaajista viisi (14 %) oli täysin samaa mieltä, kolme (8 %) jokseenkin samaa mieltä, kahdeksan (22 %) ei samaa, eikä eri mieltä, yksi (3 %) jokseenkin eri mieltä ja viisi (14 %) täysin eri mieltä. 15 (41 %) henkilöä jätti vastaamatta väittämään. Väittämän vastauksissa oli paljon hajontaa, ja koska suurin osa vastaajista joko vastasi olevansa ei samaa, eikä eri mieltä, tai jätti vastaamatta kokonaan väittämään, voidaan olettaa, että kysymystä ei ymmärretty toivotulla tavalla tai väittämän asettelu oli liian epätarkka, joten moni jätti vastaamatta väittämään.

Väittämään 30 liittyen vastaajan oli mahdollista kertoa omin sanoin asioista, jotka vastaajaa ihmetyttivät suomalaisessa lainsäädännössä. Tähän vastattiin seuraavasti: 1. *'Gun restrictions are much too tough'* eli *'Asemääräykset ovat liian tiukat'*. 2. *'s26 - oikein hyvää.'* Tasa-arvo. 3. *'Complainings from neighbours about noise on christmas. Long drinks in cans like strong alcohol'* eli *'Naapureiden valitukset melusta jouluna. Tölkkilonkerot kuten vahva alkoholi'*.

Kuva 31. Olen saanut tietoa Suomen lainsäädännöstä.

Kysymyksen 31 avulla kartoitettiin, miltä tahoilta tai mistä kanavista maahanmuuttajat olivat saaneet tietoa Suomen lainsäädännöstä. Kuva 31 esittää vastausten jakauman kysymykseen. Suurin osa kysymykseen vastanneista, 14 (38 %) oli saanut tietoa lainsäädännöstä perheeltään tai tuttaviltaan. Seitsemän (19 %) vastaajaa Kompassin henkilökunnalta, seitsemän (19 %) kotoutumiskoulutuksessa, kuusi (16 %) työ- ja elinkeinotoimistosta, kuusi (16 %) internetistä, viisi (14 %) eri medioista, viisi (14 %) oli joko ottanut asioista selvää tai tiesi muuten Suomen lainsäädännöstä ennen Suomeen tuloa, neljä (11 %) viranomaisilta, kolme (8 %) Perustietoa Suomesta -oppaasta, yksi jostakin muusta lähteestä ja yksi ei mistään yllä mainituista lähteistä tai ei ollut laisinkaan saanut tietoa Suomen lainsäädännöstä. 15 (41 %) henkilöä jätti vastaamatta kysymykseen.

Kuva 32. Tämän kyselyn kysymykset olivat mielestäni.

Kuva 32 esittää vastausjakauman kyselyn kohtaan 32, jonka avulla kartoitettiin, kuinka helpoksi tai vaikeaksi vastaajat kokivat kyselyn. Kahdeksan (14 %) vastaajaa koki kyselyn helpoksi, yksi vaikeaksi ja 14 (38 %) ei liian helpoksi tai liian vaikeaksi. Kaksi (5 %) vastasi: *'en osaa sanoa.'* 12 (32 %) henkilöä jätti vastaamatta kysymykseen.

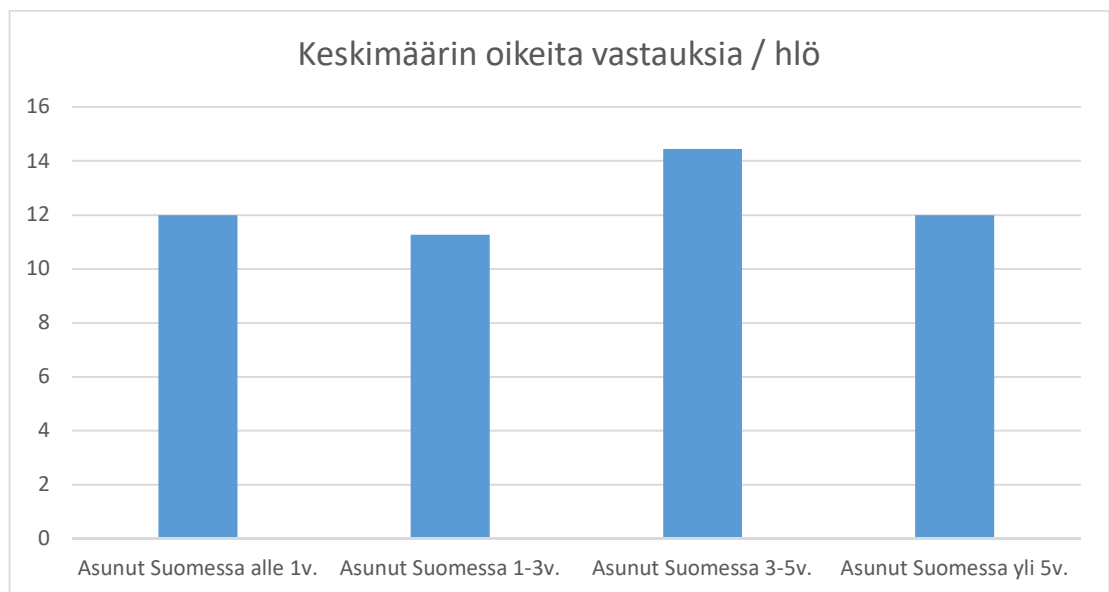
9.5 Tutkimustulosten yhteenveto

Tutkimustuloksissa haluttiin esittää maahanmuuttajien lainsäädännöntuntemus kokonaisuudessaan kyselyyn pohjaten. Niinpä kyselyn tuloksista tehtiin yhteenveto kaikkien kysymysten vastausten osalta. Koska tutkimuksessa haluttiin saada osaltaan vastaus siihen, onko kotoutumistoimenpiteillä merkitystä maahanmuuttajien lainsäädännöntuntemukseen, otettiin tämä vertailunäkökulma osaksi tutkimustulosten yhteenvetoa. Tässä osiossa haluttiin myös vertailla, kuinka Suomessa asuttu aika vaikutti maahanmuuttajien lainsäädännöntuntemukseen.

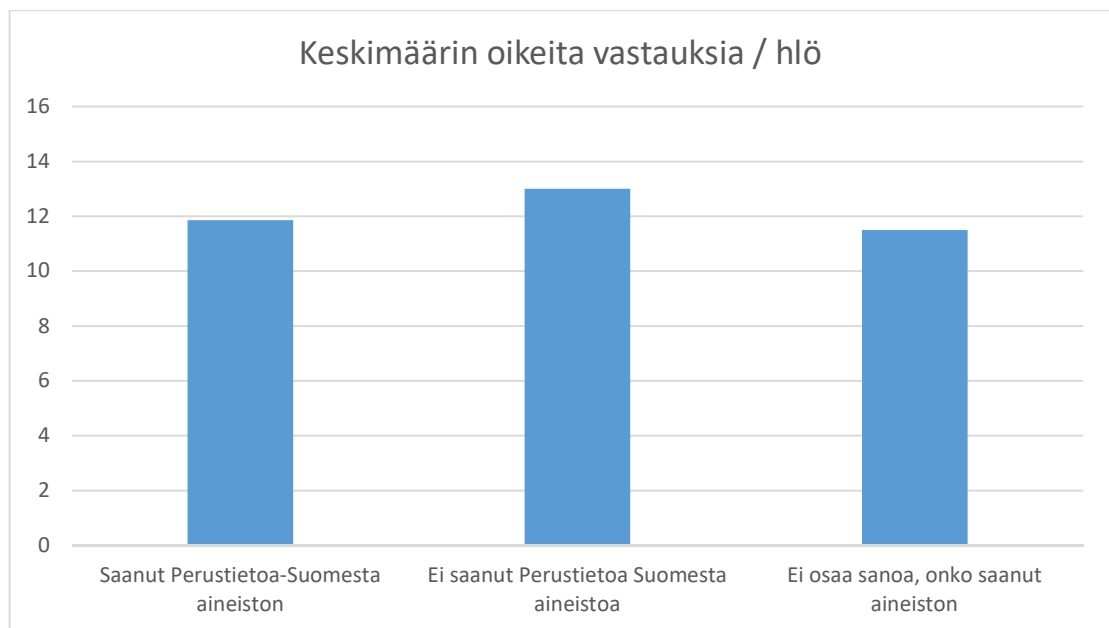
Kuva 33. Keskimäärin oikeita vastauksia / hlö

Tutkimustulosten perusteella Suomen lainsäädännön tuntemus oli maahanmuuttajilla hyvä. Lainsäädännön tuntemusta kartoittavia väittämiä oli 16 (väittämät 6–21), joista vastaajat saivat keskimäärin 12,38/16 kpl (77,36 %) oikein, 2,51/16 kpl (15,71 %) väärin ja 1,11/16:een (6,93 %) väittämistä jätettiin vastaamatta. Kuva 33 esittää kaikkien maahanmuuttajien oikeiden ja väärin vastausten suhdanteen.

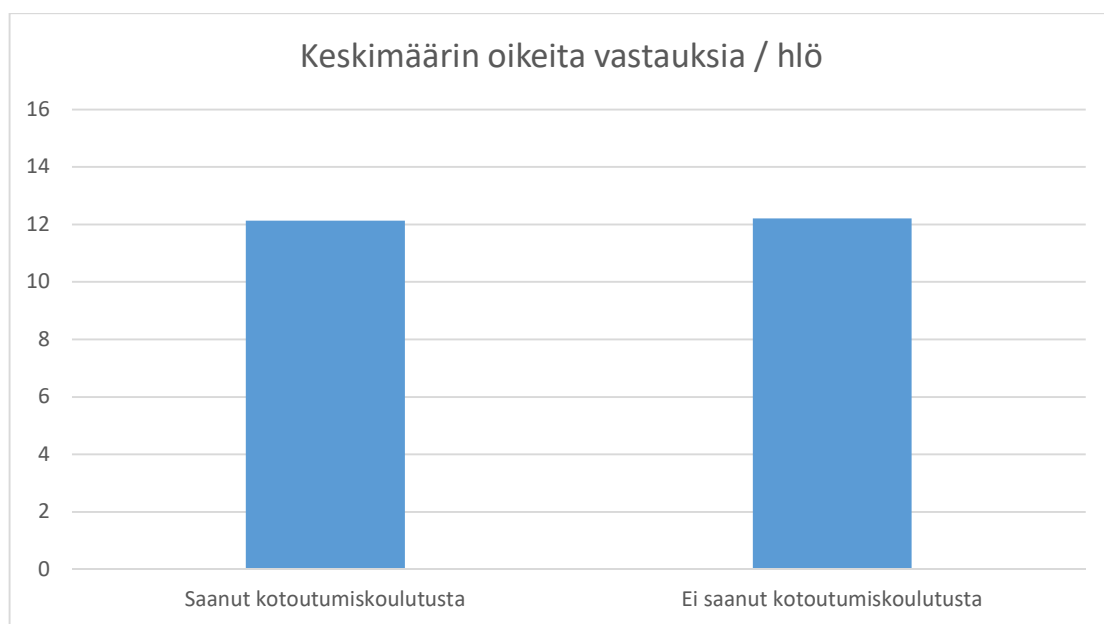
Kuva 34. Keskimäärin oikeita vastauksia / hlö

Kuva 34 esittää vastausjakauman, kun tarkasteltiin oikeiden vastausten määrää Suomessa asutun ajan perusteella, 3–5 vuotta Suomessa asuneet saivat keskimäärin eniten oikeita vastauksia 14,44/16 (90,25 %). Suomessa yli viisi vuotta asuneet 12/16 (75 %) ja Suomessa alle vuoden asuneet 12/16 (75 %). Vähiten oikeita vastauksia 11,27/16 (70,43 %) saivat 1–3 vuotta Suomessa asuneet maahanmuuttajat. Hajonta oli kuitenkin pientä, joten oletettavasti Suomessa asuttu aika ei vaikuttanut tämän kyselyn vaikeustason lainsäädännön tuntemukseen.

Kuva 35. Keskimäärin oikeita vastauksia / hlö

Kuva 35 esittää oikeiden vastausten määrien suhdanteet vastaajilla, jotka olivat saaneet Perustietoa Suomesta-oppaan, eivät olleet saaneet aineistoa, tai eivät osanneet sanoa, olivatko saaneet aineistoa vai eivät. Vastaajista ne, jotka eivät olleet saaneet Perustietoa Suomesta -opasta saivat yllättäen eniten oikeita vastauksia 13/16 (81,25 %), ne jotka olivat saaneet oppaan, saivat keskimäärin 11,86/16 (74,13 %) oikein, ja ne, jotka eivät osanneet sanoa, olivatko saaneet opasta vai eivät, saivat 11,5/16 (71,88 %) väittämistä oikein. Voidaan siis olettaa, että kyselyn vaikeustason lainsäädännön tuntemukseen ei vaikuttanut Perustietoa Suomesta -oppaan jakaminen maahanmuuttajille.

Kuva 36. Keskimäärin oikeita vastauksia / hlö

Kuva 36 esittää keskimääräisten oikeiden vastausten määrän niillä, jotka olivat saaneet kotoutumiskoulutusta, ja niillä, jotka eivät olleet saaneet kotoutumiskoulutusta. Kotoutumiskoulusta saaneet saivat keskimäärin 12,14/16 (75,88 %) vastausta oikein ja ne, jotka eivät olleet saaneet kotoutumiskoulutusta 12,21/16 (76,31 %) vastausta oikein. Kyselyn vaikeustason lainsäädännön tuntemukseen ei siis suuremmin vaikuttanut, oliko vastaaja saanut kotoutumiskoulutusta vai ei.

Kuva 37. Keskimäärin oikeita vastauksia / hlö

Kuva 37 esittää oikeiden vastausten keskimääräisen määrän vastaajaryhmällä 1 ja 2. Vastaajaryhmään 1 kuuluivat ne maahanmuuttajat, jotka olivat asuneet Suomessa alle 1v., eivät olleet saaneet Perustietoa Suomesta -opasta, eivätkä kotoutumiskoulusta. Oletettavasti tämän ryhmän vastaajilla tulisi siis olla huonoin lainsäädännön tuntemus kaikkien vastaajien joukosta. Vastaajaryhmään 2 kuuluivat vastaajat, jotka olivat asuneet Suomessa yli 5 vuotta, olivat saaneet kotoutumiskoulutusta ja Perustietoa Suomesta -oppaan. Tämän ryhmän vastaajilla olisi oletettavasti siis paras lainsäädännöntuntemus vastaajaryhmän vastaajien joukosta. Kyselyn tulosten perusteella vastaajaryhmä 1 sai kuitenkin keskimäärin enemmän oikeita vastauksia 13,25/16 (82,81 %) kuin vastaajaryhmä 2 (11/16 kpl (68,75 %)). Tämän kyselyn tutkimustulosten perusteella voidaan siis olettaa, että Suomessa asutulla ajalla, sillä, oliko maahanmuuttaja saanut Perustietoa Suomesta -oppaan ja kotoutumiskoulutusta, ei siis ollut vaikutusta Suomen lainsäädännöntuntemukseen tämän kyselyn vaikeustason asioissa.

Koska sillä, oliko maahanmuuttaja saanut Perustietoa Suomesta -oppaan tai kotoutumiskoulutusta, ei näyttänyt kaikkien vastaajien kesken olevan positiivista vaikutusta lainsäädännön tuntemuksen osalta koko vastaajaryhmän keskuudessa, haluttiin myös tutkia, olisiko tuoreilla maahanmuuttajilla tilanne kuitenkin

eri. He ovat vastikään saaneet kotoutumiskoulutusta ja Perustietoa Suomesta -oppaan, joten heillä aineiston ja koulutuksen sisältö on oletettavasti muistissa paremmin kuin niillä maahanmuuttajilla, jotka ovat asuneet Suomessa pidemmän aikaa. Kuva 38 esittää tutkimustuloksen kyseiseen näkökulmaan.

Kuva 38. Keskimäärin oikeita vastauksia / hlö

Vastaajaryhmään 1 kuuluivat ne maahanmuuttajat, jotka olivat asuneet Suomessa alle vuoden, olivat saaneet Perustietoa Suomesta -oppaan ja kotoutumiskoulutusta. Vastaajaryhmään 2 kuuluivat ne maahanmuuttajat, jotka olivat asuneet Suomessa alle vuoden, ja jotka eivät olleet saaneet Perustietoa Suomesta -opasta, eivätkä kotoutumiskoulutusta. Vastaajaryhmä 1 sai oikeita vastauksia 12,8/16 (80 %) ja vastaajaryhmä 2 13,25/16 (82,81 %). Vastaajaryhmä 2 sai siis oikeita vastauksia enemmän kuin vastaajaryhmä 1. Täten ei voida olettaa, että myöskään kotoutumiskoulutuksen tai Perustietoa Suomesta -oppaan saamisella vastikään olisi ollut vaikutusta tämän kyselyn vaikeustason lainsäädännön tunteukseen.

9.6 Tutkimustulosten luotettavuus

On kyseenalaista, voidaanko tutkimustuloksia pitää koko Suomen laajuisesti luotettavina, sillä kyselyn otanta oli hyvin pieni verrattuna koko Suomen maahanmuuttajaväestöön. Tutkimustulosten sovellettavuutta koko Suomen maahanmuuttajien väestöön tulee myös pohtia vastaajien kansalaisuuksien osalta. Esimerkiksi kyselyn otannasta vain yksi vastaaja oli kotoisin Virosta, kun taas koko Suomen laajuisesti Viron kansalaisia oli vuoden 2017 lopussa n. 21 % kaikista Suomessa asuvista ulkomaan kansalaisista, eli huomattavasti eniten. Toiseksi eniten Suomessa asuu Venäjän kansalaisia ja kolmanneksi eniten Irakin kansalaisia. (Tilastokeskus 2018.) Suuri osa turvapaikanhakijoista jäi kielellisistä syistä tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Koska osalla vastaajista suomen- ja englanninkielentaito oli heikko, ei voida luotettavasti sanoa, että vastaajat ymmärsivät kaikki kysymykset tarkoitetulla tavalla. Myös kysymysten asettelussa oli parantamisen varaa, ja esimerkiksi kysymys 22 oli ymmärretty kahdella eri tapaa; osa vastaajista oli luokitellut rikokset vakavuusjärjestykseen 1–6 niin, että jokainen rikos sai vain yhden järjestysluvun arvon. Osa vastaajista ei ollut käsittänyt numeroita järjestyslukuina, ja oli antanut eri rikoksille saman numeerisen arvon vakavuusasteen mukaan. Vastaukset eivät siis välttämättä kerro vastaajien todellisesta tietotasosta tai oikeudentajusta. Monikulttuurikeskus Kompassissa henkilökunta auttoi osaa vastaajista ymmärtämään kysymykset, ja kysymysten todellinen merkitys on saattanut tässä yhteydessä muuttua vastaajalle, tai avustaja on saattanut tahtomattaan vihjata vastaajalle oikean vastauksen joihinkin kysymyksiin. Koska lainsäädännön tuntemusta mittaavat kysymykset olivat oikein/väärin-kysymyksiä, on myös mahdollista, että kysymyksiin vastattiin puhtaasti arvaamalla. On myös kyseenalaista, voidaanko tutkimustuloksia soveltaa siltä osin, oliko Perustietoa Suomesta -oppaalla ja kotoutumiskoulutuksella merkitystä maahanmuuttajan lainsäädännöntuntemukseen. Alkukartoituksessa määritellään, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta vai ei. Maahanmuuttajien, jotka eivät ole saaneet kotoutumiskoulutusta, on katsottu olevan yhteiskuntakelpoisia yhteiskuntatuntemuksen ja työllistymisen osalta. Heillä lainsäädännön- ja yhteiskuntatuntemus on siis alun perinkin oletet-

tavasti ollut paremmalla tasolla kuin maahanmuuttajien, jotka ovat saaneet kotoutumiskoulutusta. Olisikin ehkä ollut tarkoituksenmukaisempaa vertailla lainsäädännön tuntemusta eri maahanmuuttajilla ennen ja jälkeen kotoutumiskoulutuksen.

Voidaan siis päätellä, että tutkimuksen tuloksia voidaan pitää jokseenkin paikansa pitävinä Kuopion maahanmuuttajaväestön osalta, pois lukien suurin osa turvapaikanhakijoista. Koko Suomen laajuisesti tuloksien sovellettavuus voi olla kyseenalaista, joten yleistävien tutkimustulosten saamiseksi tutkimusta tulisi suorittaa useammilla paikkakunnilla maahanmuuttajien keskuudessa. Kysely tulisi myös käännettää useammille kielille väärinymmärrysten vähentämiseksi ja luotettavamman tutkimustuloksen saamiseksi.

10 YHTEENVETO

Tutkimuksen aiheen valinta onnistui melko hyvin. Tutkimuksen aihe oli hyvin ajankohtainen ja tutkittavana mielenkiintoinen. Tutkimuksen tekeminen osoittautui kuitenkin yllättävän haastavaksi, koska aikaisempia tutkimuksia aihepiiristä oli saatavilla hyvin vähän. Voitaisiin kuitenkin olettaa, että maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta vastaavanlaisen tutkimuksen tekeminen olisi ollut mielenkiinnon kohteena jo aikaisemminkin.

Tutkimusta tehdessä kävikin pian selväksi, miksi vastaavia tutkimuksia aiheesta ei ole ehkä aikaisemmin tehty. Ensinnäkin maahanmuuttajien määrä on hyvin suuri ja käsittää maahanmuuttajia hyvin erilaisista kulttuureista ja taustoista. Otannan rajaaminen niihin maahanmuuttajiin, jotka tarvitsisivat kotoutumistopienpiteitä kaikista eniten, on siis haastavaa. Lisäksi haasteena on maahanmuuttajien kielitaito. Ideaalista olisi toteuttaa kyselytutkimus vastaajan omalla kielellä, mutta tällaisen tutkimuksen tekemiseen tarvittaisiin huomattavan laajaa kielitaitoa, tai usean eri henkilön käännösapua. Haasteena on myös tutkimustulosten kerääminen. Mikäli haluttaisiin tutkia tarkemmin tiettyä maahanmuuttajien ryhmää, täytyisi kyselyn toteuttamiselle löytää sopiva paikka ja aika. Tutkimustulosten luotettavuuden vuoksi kyselyn tekemiseksi tarvittaisiin jokin maahanmuutta-

jien yhteinen kokoontuminen tai tilaisuus, sillä maahanmuuttajan lainsäädännön-tuntemusta mittaava osio tulisi suorittaa paikan päällä niin, että vastaajalla ei ole pääsyä ulkopuolisiin tiedonlähteisiin.

Tutkittava aihealue on myös hyvin laaja, ja on vaikea määritellä, minkä asioiden tuntemus lainsäädännön piiristä on eritaustaisille maahanmuuttajille olennaista. Ehkäpä vastaavanlaista tutkimusta ei ole tehty senkään vuoksi, että yhteiskunnallisissa aiheissa meillä on tapana pitää itsestänselvyytenä monia asioita, jotka maahanmuuttajille voivat olla vieraita. Voi olla, että tutkimuksen tekemistä aihepiiristä ei tämä vuoksi ole aiemmin pidetty aiheellisenä.

Kyselyn kysymysten valinnassa onnistuttiin mielestäni kohtuullisen hyvin ottaen huomioon aihepiirin laajuus ja vastaajien erilaiset taustat. Kysymykset olivat varmasti joillekin vastaajista liian helppoja, vaikka yllättävän moni pitikin kyselyn kysymysten vaikeustasoa sopivana. Maahanmuuttajat ovat toki vastatessaan voineet määritellä kysymysten vaikeustason ennemminkin kielellisesti, eikä niinkään asiasisällöllisesti.

Siinä, vastasiko tutkimus tutkimuskysymyksiin, onnistuttiin myös kohtuullisen hyvin. Tutkimuksen mukaan maahanmuuttajien lainsäädännön tuntemus oli hyvä. Oikeudentaju oli yleisesti saman suuntainen kuin suomalaisilla; maahanmuuttajat pitivät henkilöön kohdistuvia rikoksia keskimäärin vakavampina kuin esim. omaisuuteen kohdistuvia rikoksia. Maahanmuuttajat pitivät suomalaista lainsäädäntöä hyvänä ja tunsivat kuuluvansa suomalaiseen oikeusjärjestelmään osana yhteiskuntaa.

Kyselyllä saatiin melko luotettavia tutkimustuloksia, sillä maahanmuuttajat vastasivat kyselyyn paikan päällä pelkästään omien tietojensa ja mielipiteidensä pohjalta. Vaikkakin tutkimuksen otanta oli pieni, kyselyyn vastanneiden maahanmuuttajien ryhmä oli hyvin monipuolinen. Se, oliko kyselyn aihepiiri olennainen ja vaikeustaso oikea maahanmuuttajan kotoutumisen kannalta, on varmasti hyvin yksilöllistä maahanmuuttajasta riippuen.

Aihepiiristä olisi varmasti saanut aikaiseksi hyvinkin laajan ja mielenkiintoisen tutkimuksen, jos tutkimuksen pituutta tai tutkimuksen tekemiseen määrättyä aikaa ei olisi ennalta määritetty. Tämän tutkimuksen tuloksia voitaisiin kuitenkin ehkä käyttää pohjana tarkempaa tutkimusta tehtäessä ja apuna uuden tutkimuksen aihepiirin määrittämisessä. Tutkimusta tehdessä opittiin hyvin paljon siitä, kuinka tutkimusta tulisi tehdä luotettavien tutkimustulosten saamiseksi. Tämän tutkimuksen tekemisestä opitun perusteella uusi vastaavanlainen tutkimus tehtäisiin rajaten tarkemmin tutkimuksen otantaa ja aihepiiriä. Myös itse kysely tehtäisiin osaltaan hyvin eri tavalla tutkimustulosten esittämisen selkeyden ja tutkimustulosten luotettavuuden vuoksi. Tutkimus itsessään oli hyvin laaja ja kunnianhimoinen projekti, mutta olosuhteet huomioon ottaen lopputulokseen voidaan olla melko tyytyväisiä.

LÄHTEET

Gothóni R. & Siirto U. 2016. Pakolaisuudesta kotiin. 1. painos. Gaudeamus 2016.

Heikkinen, S. Vihreä Lanka. 2017. Tutkimus: Asenteiden kärjistyminen huolestuttaa maahanmuutossa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.vihrealanka.fi/uutiset-kotimaa/tutkimus-asenteiden-k%C3%A4rjistyminen-huolestuttaa-maahanmuutossa/> [viitattu 2.3.2017].

Honkatukia, P. & Suurpää, L. 2008. Nuorten miesten monikulttuurinen elämänkulku ja rikollisuus. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 232. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.

Investopedia. s.a. 5 hardest countries for getting citizenship. Saatavissa: <http://www.investopedia.com/articles/personal-finance/121114/5-hardest-countries-getting-citizenship.asp/> [viitattu 16.4.2017].

Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359.

Laki-info turvapaikanhakijoille. 2016. WWW-dokumentti. Saatavissa: www.migri.fi/ohjeet [viitattu 15.4.2017].

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386.

Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609.

Larja, L. 2017. Tieto & Trendit. Saatavilla: <http://tietotrenditblogi.stat.fi/mag/ad-min/r/8/205/> [viitattu 18.3.2017].

Lehti, M., Salmi, V., Aaltonen, M., Danielsson, P., Hinkkanen, V., Niemi, H., Sirén, R. & Suonpää, K. 2014. Maahanmuuttajat rikosten uhreina ja tekijöinä. Helsinki. Saatavilla: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152441/265_Lehti_ym_2014.pdf?sequence=2/ [viitattu 24.3.2017].

Maahanmuuttovirasto. 2017. Päätökset. Saatavilla: <http://tilastot.migri.fi/#decisions/> [viitattu: 22.4.2017].

Nieminen, T., Sutela, H., Hannula, U. 2014. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa. Edita Publishing 2015.

Perusopetuslaki 21.8.1998/68.

Perustuslaki 11.6.1999/731.

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Sisäministeriö. 2011. Perustietoa-Suomesta-opas. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://tem.fi/perustietoa-suomesta/> [viitattu 5.3.2017].

Sisäministeriö s.a. Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset/> [viitattu 3.2.2017].

Suokonautio, J. 2008. Palapelin palat paikoilleen. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201211213047/> [viitattu 22.03.2018].

The local de. s.a. How to get German citizenship or just stay forever. Saatavilla: <https://www.thelocal.de/20160624/how-to-apply-for-german-citizenship-brexiteu-referendum-uk/> [viitattu 16.4.2017].

Tilastokeskus. 2014. Maahanmuuttajaväestö lähes kymmenkertaistunut 20 vuodessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.stat.fi/ajk/tiedotteet/2014/uutinen_010_2014-03-25.html [viitattu 3.3.2018].

Tilastokeskus. 2018. Ulkomailla syntyneet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomailla-syntyneet.html/> [viitattu 18.4.2018].

Tilastokeskus. 2017. Ulkomailla syntyneet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomailla-syntyneet.html/> [viitattu 2.4.2017].

Tilastokeskus. 2018. Ulkomaan kansalaiset. Saatavissa: <https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaan-kansalaiset.html/> [viitattu: 3.5.2018].

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Kotouttamistyön periaatteet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://kotouttaminen.fi/kotouttamistyon-periaatteet/> [viitattu 5.3.2017].

Työsopimuslaki 26.1.2001/55.

Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290.

Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301.

Uusikylä P., Tuominen A., Reuter N., Mäkinen A-K. 2005. Kannattaako kotoutuskoulutus? Työpoliittinen tutkimus. Työministeriö 2005.

U.S. Citizenship and Immigration services. s.a. Study for the test. Saatavissa: <https://www.uscis.gov/sites/default/files/USCIS/Office%20of%20Citizenship/Citizenship%20Resource%20Center%20Site/Publications/100q.pdf> [viitattu 23.3.2017].

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1331.

Liite 1. Kysely

1

SUOMEN LAINSÄÄDÄNNÖN TUNTEMUS MAAHANMUUTTAJIEN KESKUUDESSA

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa Suomen lainsäädännön tuntemusta maahanmuuttajien keskuudessa osana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opiskelijan opinnäytetyötä. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Vastaathan alla oleviin kysymyksiin valitsemalla oikean vastauksen vaihtoehdoista (1) – (4). Mikäli et ymmärrä kysymystä, voit jättää vastaamatta kysymyksen ja siirtyä seuraavaan. Ympyröi vastauksesi. Kysely sisältää myös avokysymyksiä. Voit vastata näihin kysymyksiin omin sanoin.

VASTAAJAN PERUSTIEDOT:

1. Sukupuoli:

1. Mies 2. Nainen

2. Olen kotoisin: (kirjoita kotimaasi alle)

3. Olen asunut Suomessa

1. alle vuoden.

2. 1 – 3 vuotta.

3. 3 – 5 vuotta.

4. yli 5 vuotta.

4. Olen saanut Perustietoa Suomesta-aineiston:

1. Kyllä 2. Ei 3. En osaa sanoa

5. Olen saanut kotoutumiskoulutusta:

1. Kyllä 2. Ei

KNOWLEDGE OF FINNISH LEGISLATION AMONG IMMIGRANTS

The purpose of this survey is to evaluate knowledge of Finnish legislation among immigrants. The survey is implemented as a part of a thesis of a student of South-Eastern Finland University of Applied Sciences. All responses will be processed with confidentiality.

Please answer the following questions, choosing from options (1) to (4). If you don't understand the question, you can leave that question unanswered and jump on to the next one. Please circle your answer. Some questions you can answer with your own words.

BASIC INFORMATION OF THE RESPONDENT:

1. Gender

1. Male 2. Female

2. I am from: (please write the name of the country underneath)

3. I have lived in Finland

1. less than a year.

2. 1 to 3 years.

3. 3 to 5 years.

4. over 5 years.

4. I have been given the Welcome to Finland-information material.

1. Yes 2. No 3. I am not sure

5. I have been given integration training.

1. Yes 2. No

YHTEISKUNTA

6. Suomessa kansa päättää maan asioista demokraattisella äänestyksellä.

1. Oikein 2. Väärin

7. Maahanmuuttajilla, ja suomalaisilla on kaikilla samat perusoikeudet.

1. Oikein 2. Väärin

8. Kaikki ovat Suomessa yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia.

1. Oikein 2. Väärin

9. Homosuhteet eivät ole Suomessa sallittuja.

1. Oikein 2. Väärin

10. Työttömille turvataan perustulo.

1. Oikein 2. Väärin

11. Suomessa on uskonnonvapaus.

1. Oikein 2. Väärin

12. Koulu on lapsille vapaaehtoista.

1. Oikein 2. Väärin

RIKOKSET

13. Miehiä, naisia tai lapsia ei saa fyysisesti vahingoittaa.

1. Oikein 2. Väärin

14. Seksiin pakottaminen ei ole rikos.

1. Oikein 2. Väärin

SOCIETY

6. In Finland people decide on national matters by voting democratically.

1. True 2. False

7. Immigrants, and Finns both have the same basic rights.

1. True 2. False

8. In Finland all the people are equal.

1. True 2. False

9. Gay relations are not allowed in Finland.

1. True 2. False

10. Basic income will be secured for the unemployed.

1. True 2. False

11. In Finland there is a freedom of religion.

1. True 2. False

12. School is voluntary to children.

1. True 2. False

CRIME

13. It is forbidden to physically harm men, women or children.

1. True 2. False

14. Forcing someone to sex is not a crime.

1. True 2. False

15. Perheväkivalta ei ole rikos.

1. Oikein 2. Väärin

15. Domestic violence is not a crime.

1. True 2. False

16. Rattijuopumus ei ole Suomessa rikos.

1. Oikein 2. Väärin

16. Driving under the influence of alcohol is not a crime in Finland.

1. True 2. False

17. Huumausaineiden käyttö ei ole rikos.

1. Oikein 2. Väärin

17. Drug abuse is not a crime in Finland.

1. True 2. False

TYÖ:

18. Miestä ja naista saa kohdella työpaikalla eriarvoisesti.

1. Oikein 2. Väärin

WORK:

18. It is allowed to treat men and women unequally at work.

1. True 2. False

19. Nainen voidaan erottaa työstä raskauden tai äitiysvapaan takia.

1. Oikein 2. Väärin

19. A woman can be terminated from work due to pregnancy or maternity leave.

1. True 2. False

20. Syrjintä työpaikalla sukupuoleen, ikään, alkuperään tai esim. uskontoon liittyen on kiellettyä.

1. Oikein 2. Väärin

20. Discrimination against gender, age or someone's origin or religion is forbidden at work.

1. True 2. False

MAAHANMUUTTO

21. Suomen kansalaisuuden voi yleensä saada, vaikka hakijalla on rikostaustaa.

1. Oikein 2. Väärin

IMMIGRATION

21. A person with a criminal background can usually be given a Finnish citizenship.

1. True 2. False

Seuraava kysymys on oikeudentajua mittaava kysymys. Jokainen rikos arvioidaan aina tapauskohtaisesti, joten yhtä oikeaa vastausta alla olevaan ei ole.

22. Numeroi alla olevat rikokset 1 – 6, kun 1 on mielestäsi vakavin, ja 6 on vähiten vakava rikos.

- _____ Varkaus
- _____ Liikenneturvallisuuden vaarantaminen
(esim. ylinopeus)
- _____ Pahoinpitely
- _____ Murha
- _____ Raiskaus
- _____ Huumausainerikos

Vastaa alla oleviin kysymyksiin asteikolla 1 - 5, kun

- 1 = täysin eri mieltä
- 2 = jokseenkin eri mieltä
- 3 = ei samaa eikä eri mieltä
- 4 = jokseenkin samaa mieltä
- 5 = täysin samaa mieltä

Jos et ymmärrä kysymystä, voit jättää vastaamatta. Ympyröi vastauksesi.

23. Haluaisin tietää enemmän Suomen lainsäädännöstä.

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

24. Tiedän mistä hakea tietoa ja apua, jos jokin lainopillinen asia arveluttaa minua, esimerkiksi oikeuksiini tai maahanmuuttoasioihin liittyen.

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

25. Jos joutuisin rikoksen uhriksi, tietäisin mistä hakea apua.

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

Next question evaluates sense of justice. Every crime will be evaluated independently depending on the case, so there are no right answers to the following question.

22. On a scale from 1 to 6, please rate the below crimes, when number 1 is the most serious crime, and number 6 is the least serious crime:

- _____ Theft
- _____ Traffic violation (for example driving over the speed limit)
- _____ Assault
- _____ Murder
- _____ Rape
- _____ Drug offence

Please answer the following questions, when on a scale from 1 to 5

- 1 = completely disagree
- 2 = somewhat disagree
- 3 = don't agree or disagree
- 4 = somewhat agree
- 5 = completely agree

If you don't understand the question, please leave it unanswered. Circle your answers.

23. I would like to know more about the Finnish legislation.

completely disagree 1 2 3 4 5 completely agree

24. I know where to get information and help, if I have doubts about a legal matter regarding for example my rights and immigration process.

completely disagree 1 2 3 4 5 completely agree

25. If I was to be a victim of a crime, I would know where to get help.

completely disagree 1 2 3 4 5 completely agree

26. Olen lain edessä yhdenvertaisessa asemassa suomalaisten kanssa.

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

26. I am in an equal footing with Finnish people before the law.

completely disagree 1 2 3 4 5 completely agree

27. Suomen lainsäädännön noudattaminen kuuluu myös minun velvollisuuksiin.

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

27. Obeying the law is as well mine as the Finnish people's duty.

completely disagree 1 2 3 4 5 completely agree

28. Suomessa on mielestäni hyvä lainsäädäntö.

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

28. I think that Finland has a good legislation.

completely disagree 1 2 3 4 5 completely agree

29. Suomen juridinen järjestelmä on mielestäni oikeudenmukainen.

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

29. I think that Finnish legal system is fair.

completely disagree 1 2 3 4 5 completely agree

30. Suomen lainsäädännössä on asioita, jotka ihmetyttävät minua.

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

30. There are things in Finnish legislation that confuse me.

completely disagree 1 2 3 4 5 completely agree

Suomen lainsäädännössä minua ihmetyttävät seuraavat asiat:
(vastaa omin sanoin)

I find the following things confusing:
(please answer with your own words)

Alla olevaan kysymykseen voit valita useita vaihtoehtoja. Ympyröi vastauksesi.

31. Olen saanut tietoa Suomen lainsäädännöstä

1. Tuttavilta ja perheenjäseniltä.
2. Kompassin henkilökunnalta.
3. Työ- ja elinkeinotoimistosta.
4. Mediasta (esim. TV, lehdet).
5. Olen tiennyt/otin selvää Suomen lainsäädännöstä ennen Suomeen tuloa.
6. Internetistä (esim. maahanmuuttoviraston sivut tai www.finlex.fi)
7. Minulle annetusta Perustietoa Suomesta-aineistosta.
8. Kotoutumiskoulutuksessa.
9. Viranomaisilta.
10. Joku muu, mikä? _____
11. Ei mikään näistä/en ole saanut tietoa Suomen lainsäädännöstä.

32. Tämän kyselyn kysymykset olivat mielestäni:

1. Helppoja
2. Vaikeita
3. Ei liian helppoja, eikä vaikeita
4. En osaa sanoa

KIITOS VASTAAMISESTA!

To the following question you can choose multiple answers. Please circle your answers.

31. I have received information on Finnish legislation from

1. Friends and family.
2. Kompassi's personnel.
3. From TE-services.
4. From media (for example TV and magazines)
5. I have found out about the Finnish legislation before coming to Finland.
6. Internet (for example immigration office's website or www.finlex.fi)
7. From Welcome to Finland-information material.
8. In integration training.
9. From authorities.
10. From other sources, what? _____
11. From none of these/ I haven't received any information on Finnish legislation.

32. The questions in this survey were

1. Easy.
2. Difficult.
3. Not too easy or too difficult.
4. I am not sure.

THANK YOU FOR ANSWERING!

Liite 2. Vastauksia taulukoina

Vastaajien sukupuolijakauma

Mies	16
Nainen	21

Vastaajien määrä kotimaittain

Sveitsi	1
Venäjä	11
Ukraina	1
Romania	2
Itävalta	1
Filippiinit	4
Nigeria	1
Bangladesh	1
Ghana	1
Irak	2
Myanmar	1
Turkki	2
Ranska	1
Sudan	1
Kuuba	1
Thaimaa	2
Tšekkoslovakia	1
Viro	1
Määrittämätön	2

Suomessa asuttu aika

Alle vuosi	14
1-3 vuotta	11
3-5 vuotta	9
Yli 5 vuotta	3

Perustietoa Suomesta-aineiston saaneet

Saanut aineiston	22
Ei saanut aineistoa	9
Ei osaa sanoa	5

Kotoutumiskoulutusta saaneet

Saanut kotoutumiskoulutusta	21
Ei saanut kotoutumiskoulutusta	14

Oikeudentajua mittaavan kysymyksen vastaukset

	Var- kaus	Liikenneturvallisuu- den vaarantaminen	Pahoinpi- tely	Murha	Raiskaus	Huumausaineri- kos	Vas- taajia
Sveitsi	3	6	4	1	2	5	1
Venäjä	5	3,7	3	2	4	3	10
Ukraina	5	4	3	1	2	6	1
Roma- nia	6	6	6	6	5	5	2
Itävalta	5	4	3	1	2	6	1
Filippii- nit	5	6	4	1	2	3	3
Nigeria	5	6	4	1	2	3	1
Ghana	5	6	4	1	2	3	1
Irak	1	2	2	4	5	3	2
Turkki	3	3	4	1	2	2	2
Thai- maa	1	1	1	1	1	1	1
Tšekko- slovakia	4	6	3	1	2	5	1
Viro	3	3	3	1	1	2	1
Ranska	3	6	2	1	1	2	1
Sudan	1	3	6	1	3	1	1
Kuuba	6	1	6	6	6	6	1
N/A	4	6	3	1	2	5	

Oikeiden vastausten määrä

31. Olen saanut tietoa Suomen lainsäädännöstä:

1. Tuttavilta ja perheenjäseniltä.	14
2. Kompassin henkilökunnalta.	7
3. Työ- ja elinkeinotoimistosta.	6
4. Mediasta (esim. TV, lehdet).	5
5. Olen tiennyt/otin selvää Suomen lainsäädännöstä ennen Suomeen tuloa.	5
6. Internetistä, (esim. maahanmuuttoviraston sivut tai www.finlex.fi)	6
7. Minulle annetusta Perustietoa Suomesta-aineistosta.	3
8. Kotoutumiskoulutuksessa.	7
9. Viranomaisilta.	4
10. Joku muu, mikä?	1
11. Ei mikään näistä/en ole saanut tietoa Suomen lainsäädännöstä.	1
12. N/A	15

Oikeiden vastausten määrä

Kysymys 06	10	8	5
Kysymys 07	10	10	7
Kysymys 08	12	9	8
Kysymys 09	11	8	6
Kysymys 10	10	8	8
Kysymys 11	14	9	9
Kysymys 12	7	4	6
Kysymys 13	8	4	9
Kysymys 14	12	10	8
Kysymys 15	11	11	9
Kysymys 16	12	11	9
Kysymys 17	12	9	18
Kysymys 18	11	6	9
Kysymys 19	9	5	5
Kysymys 20	8	3	8
Kysymys 21	11	9	6
16 kpl	168	124	130
	168/224=0,75	124/176=0,7045	130/144=0,9027
	12 KA	11,272727 KA	14,444444 KA

Oikeuden vastausten määrä

	Saanut perus- tietoa Suo- mesta-oppaan	Ei saanut perustietoa Suomesta-opasta	Ei osaa sanoa, onko saanut oppaan
Vastaaja 1	15	14	10
Vastaaja 2	11	10	10
Vastaaja 3	7	16	10
Vastaaja 4	11	11	16
Vastaaja 5	8	11	10
Vastaaja 6	8	16	
Vastaaja 7	10	10	
Vastaaja 8	12	13	
Vastaaja 9	12	16	
Vastaaja 10	10		
Vastaaja 11	8		
Vastaaja 12	14		
Vastaaja 13	14		
Vastaaja 14	14		
Vastaaja 15	15		
Vastaaja 16	15		
Vastaaja 17	11		
Vastaaja 18	11		
Vastaaja 19	14		
Vastaaja 20	14		
Vastaaja 21	16		
Vastaaja 22	11		
Keskiarvo	11,86363636	13	11,2

Oikeiden vastausten määrä

	Saanut kotoutumiskoulutusta	Ei saanut kotoutumiskoulutusta
Vastaaja 1	15	14
Vastaaja 2	11	10
Vastaaja 3	10	16
Vastaaja 4	8	7
Vastaaja 5	11	11
Vastaaja 6	12	11
Vastaaja 7	10	12
Vastaaja 8	8	11
Vastaaja 9	10	10
Vastaaja 10	14	16
Vastaaja 11	14	15
Vastaaja 12	14	12
Vastaaja 13	16	16
Vastaaja 14	10	10
Vastaaja 15	15	
Vastaaja 16	11	
Vastaaja 17	11	
Vastaaja 18	14	
Vastaaja 19	14	
Vastaaja 20	16	
Vastaaja 21	11	
Keskiarvo	12,14285714	12,21428571

Oikeiden vastausten määrä

	Ei sannut perustietoa Suomesta-aineistoa, ei kotoutumiskoulutusta, Suomessa alle 1v.	Suomessa yli 5v., saanut perustietoa Suomesta-aineiston, saanut kotoutumiskoulutusta
Vastaaja 1	14	11
Vastaaja 2	16	11
Vastaaja 3	11	
Vastaaja 4	12	
Keskiarvo	13,25	11

Oikeiden vastausten määrä

	Alle 1v, saanut perustietoa Suomesta aineiston, saanut ko- toutumiskoulutusta	Alle 1v. Ei saanut perustietoa Suomesta aineistoa, ei saanut kotoutumiskoulutusta
Vastaaja 1	11	14
Vastaaja 2	12	16
Vastaaja 3	11	11
Vastaaja 4	14	12
Vastaaja 5	16	
Keskiarvo	12,8	13,25

Oikeiden vastausten määrä keskimäärin

	Keskimäärin oikeita vastauksia / hlö
Asunut Suomessa alle 1v.	12
Asunut Suomessa 1-3v.	11,27
Asunut Suomessa 3-5v.	14,44
Asunut Suomessa yli 5v.	12